

Institutionen för socialvetenskap
Socionomprogrammet 210 hp

Små barns bästa vid omhändertagande enligt 2 § LVU
En kritisk diskursanalys av begreppet barns bästa i ett rättsligt sammanhang

Amanda Sundberg

Examensarbete i socialt arbete, 15 hp

SOC 63, VT20

Kandidatexamen

Handledare: Johan von Essen

Examinator: Linda Jonsson

Förord

Till min dotter som inspirerar mig varje dag att fortsätta kämpa, utan dina kramar när dagarna varit tuffa hade jag aldrig fått ihop denna uppsats. Till min son i magen som påmint mig om vad som komma skall.

Tack Sandra och Noora för era värdefulla kommentarer och ert engagemang. Tack för för att ni har stått ut med mig under hela uppsatsskrivandet, mitt i brinnande pandemi har ni varit en riktig klippa i stormen. Utan er hade det här inte varit möjligt!

Amanda Sundberg

Stockholm, Juni 2020

Sammanfattning

Syftet med studien är att bidra med kunskap kring hur diskursen kring barns bästa definieras av professionella i förvaltningsrätten där det fattas beslut om att barn ska placeras i familjehem enligt LVU 2 § (1990:52). Det empiriska materialet utgick ifrån 15 stycken förvaltningsrättsliga domar där socialnämndens vårdplan angavs vara beredande av vård utanför föräldrahemmet. Barnen i domarna var mellan noll till sex år och det fanns ingen förekomst av syskonpar i materialet. Studien är kvalitativ och Norman Faircloughs diskursanalys används både teori och metod tillsammans med barndomssociologi som ytterligare en teori. Resultatet i studien visar att diskursen kring små barns bästa hos de professionella till största del handlar om barnets grundläggande behov. De ofta ses som en homogen grupp med behov som inte skiljer sig från varandra. Vidare visar studien att små barn ofta blir objekt i rättsprocessen medans föräldrarna blir subjekt utifrån deras tillkortakommanden.

Nyckelord: *LVU, Barn, Familjehem, Förvaltningsrätten*

Abstract

Title: The best interest of small children in cases concerning placement in foster care according to 2 § LVU

A critical discourse analysis of the term child's best interest in a legal context

The aim of the study is to contribute with knowledge about how the discourse about the term children's best interest is defined in administrative court when a decision is made that the child should be placed in foster care according to LVU 2 § (1990:52). The empirical material is made of 15 orders from the administrative court where the social welfare boards care plan is for the child to be placed out of the family home. The children in the study is between the ages of zero to six and there were no cases in which there were siblings involved. The study is qualitative and uses Norman Fairclough's discourse analysis both as a theory and method and is used together with childhood sociology as a additional theory. The results of the study indicates that the discourse about small children's best interest is mostly about the child's basic care needs. They are often seen as a homogeneous group whose needs did not differ from one another. Further the study's results shows that small children often become objectified in the legal process and that the parents failings in many cases are seen as primary and the child perspective is seen as secondary.

Keywords: *LVU, Child, Foster Care, Administrative court.*

Innehållsförteckning

Förord	2
Sammanfattning	3
Abstract	4
Innehållsförteckning	5
1. Inledning	7
1.1 Problemformulering, syfte och frågeställning	8
1.1.2 Frågeställningar	8
1.2 Avgränsningar i studien	8
1.3 Relevans för socialt arbete	8
2. Bakgrund	10
2.1 Barnets bästa	10
2.2 Vård enligt LVU	10
2.3 LVU- en rättslig process	11
2.4 Barns bästa och familjehemsplacering	12
3. Tidigare forskning	13
3.1 Svensk forskning	13
3.2 Internationell forskning	15
4. Teori	17
4.1 Socialkonstruktionismen	17
4.2 Diskursteori	18
4.3 Diskurspsykologi	18
4.4 Kritisk diskursanalys	18
4.5 Barndomssociologi	19
4.5.1 Barnet som being eller becoming	19
4.5.2 Barns perspektiv eller barnperspektiv	19
4.5.3 Childing Practices	20
4.5.4 Förförståelse	20
5. Metod	21
5.1 Faircloughs tredimensionella modell	21
5.2 Material	22
5.3 Urval och avgränsning i materialet	23
5.4 Forskningsansats	24
5.5 Forskningsetiska överväganden	25
5.6 Metoddiskussion	25

5.7 Bearbetning av empiri	27
6. Resultat och analys	29
6.1 "Små Barns Bästa"	29
6.1.1 Barnets behov av skydd	29
6.1.2 Rätten till sina föräldrar	30
6.1.3 Barnets rätt till att få sina behov tillgodosedda	32
6.2 Sammanfattning	33
6.3 Intertextualitet och interdiskursivitet	34
6.4 Den sociala praktiken	35
7. Diskussion och slutsats	36
7.1 Diskussion	36
7.2 Vidare forskning	39
Referenser	40

1. Inledning

Ibland uppstår situationer i familjer som leder till att förvaltningsrätten måste fatta beslut om barn ska vara kvar hos sina föräldrar eller inte. De måste ta ställning till vad som är barnets bästa och vad som är viktigt för barnet. I detta rättsliga sammanhang definieras barns bästa under särskilda premisser, det vill säga att i domstolar så får barns bästa som begrepp en specifik innebörd. Jag vill genom denna studie bidra med att belysa och kritiskt diskutera barns bästa i ett juridiskt sammanhang när barnet är så litet som under sex år gammalt. Detta för att bidra till ett bredare kritiskt samtal om små barns bästa i ett rättsligt sammanhang.

I studien kommer jag titta närmare på den diskurs som råder i förvaltningsrätten om barns bästa hos de professionella. Detta i fall när barnet blir placerad i familjehem på grund av så kallade "miljöfall" (enligt Lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga [LVU], 2 §), alltså när det är miljön kring barnet som anses skadligt. Sedan 1990 har Sverige haft barnkonventionen ratificerad, detta innebär att vi har förpliktat oss att följa konventionens budskap och sedan Januari 2020 är även Barnkonventionen lag i Sverige. Artikel tre anger att

"Vid alla åtgärder som rör barn, vare sig de vidtas av offentliga eller privata sociala välfärdsinstitutioner, domstolar, administrativa myndigheter eller lagstiftande organ, ska i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa." (Barnkonventionen, artikel 3).

Vad barns bästa är ska vara en individuell bedömning från fall till fall, det ska inte finnas en tydlig definition av begreppet (Singer, 2019b). Att tillämpa begreppet handlar om respekt jämte barnet (a.a). Begreppet barns bästa blir beroende av kontext som det befinner sig i och kan inte ges en definitiv innebörd. Begreppet har vi inorporerat på många ställen i lagstiftningen som rör barn och unga i Sverige. Trots det starka rättsskydd vi har så sker ibland det som inte får hända, ett barn far fruktansvärt illa. Ett exempel på detta är när i slutet av Januari 2020 hittades en treåring kropp dödad i hemmet hos sina biologiska föräldrar. Barnets bästa hade i kammarrätten ansetts att vara med de biologiska föräldrarna. "Lilla hjärtat" som flickan kallas i media omhändertogs direkt vid födseln med abstinensbesvär, hon placerades i ett familjehem där hon växte upp i trygghet omgiven av kärlek. Familjehemsmamman uppger till expressen:

"Vi måste fortsätta driva det här, för att ge henne upprättelse. Att rättssäkerheten kring barn i Sverige inte fungerar. Det måste ske en förändring. Inga fler barn ska behöva sätta livet till." (Sjöhult, 2020). Detta är en viktig poäng och mitt bidrag blir att belysa och kritiskt reflektera hur diskursen kring små barns bästa ser ut i förvaltningsrätten.

Barns bästa ska vara vägledande i alla fall som rör barn (Barnkonventionen, artikel 3), och när små barns bästa ska bedömas så måste vi förlita oss på att rättsväsendet kan tolka vad begreppet innebär i varje enskilt fall. De har rätt att få sitt bästa satt i främsta rummet (Barnombudsmannen, 2014). Vi bör se även små barn som kompetenta och som aktörer, ändå förbises deras rätt till sitt bästa i vissa fall (Andersson 2019; Jämställdhetsmyndigheten, 2020). Små barn har en hög utvecklingsintensitet och

saknar delvis logiskt tänkande, de har svårare än äldre barn att skilja på fantasi och verklighet (Øvreeide & Erlandsson, 2009). Det medför att arbetet med små barn kräver mer kompetens av den som för samtalet med barnet.

Små barns bästa är för mig ett viktigt ämne, då de är utlämnade till sin omgivning för tolkning av deras bästa.

1.1 Problemformulering, syfte och frågeställning

Barns bästa har en central roll i lagstiftning som berör barn. Ändå sker det att barn far illa efter det att domstolen beslutat om vad som är deras bästa, det går således att ifrågasätta om barns bästa verkligen beaktas i alla beslut som rör dem. Hur kan detta förstås? Jag intresserar mig för hur professionella aktörer i förvaltningsrätten definierar begreppet barns bästa i domar gällande barn som blir placerade på familjehem. Syftet med studien är att undersöka hur barns bästa konstrueras i ett juridiskt diskurssammanhang. Mer specifikt ska fokus vara på hur professionella aktörer i förvaltningsrätten definierar begreppet *barns bästa* i domar som rör barn som blir placerade i familjehem enligt 2 § LVU.

Utifrån detta vill jag bidra med kunskap om, och föra en kritisk diskussion om de professionellas diskurs i förvaltningsrätten.

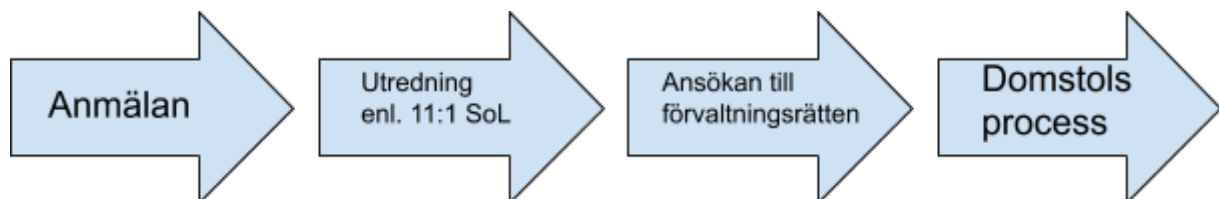
1.1.2 Frågeställningar

- Hur framställs barnet i domarna?
- På vilket sätt definieras barnets bästa i de granskade domarna?

1.2 Avgränsningar i studien

I studien har det gjorts en del avgränsningar, den första är att enbart titta på de professionellas diskurs kring barns bästa. Alltså tittade jag inte på vad vårdnadshavare eller åberopade vittnen sa om barnets bästa, detta för att skapa en tydlig relevans för det sociala arbetet. Inte heller frågor om sociala problem, socioekonomisk bakgrund, ålder på föräldrar eller andra bakgrundsfaktorer då dessa inte var relevanta i förhållande till mitt syfte. Studien ämnar att belysa hur de professionellas diskurs ser ut kring barnets bästa i förvaltningsrätten och hur detta kan förstås.

1.3 Relevans för socialt arbete

Figur 1.

För att förstå hur denna studie har en relevans för socialt arbete kan en se till figur 1. Det hela börjar med att en *anmälan* om oro för ett barn inkommer till berörd socialtjänst. Om det föreligger anledning att *påbörja utredning* ska den påbörjas enligt Socialtjänstlagen (SoL, 2001:453), 11 kap. 1§. I de fall som utredningen leder till en vårdplan där barnet behöver placeras utanför hemmet behövs så *ansöker nämnden till förvaltningsrätten* om detta. Alltså är det socialtjänstens arbete med utredningen som delvis gör att domstolen har ett underlag att fatta beslut ifrån. Det är enligt 4 § LVU som socialnämnden fattar beslut om ansökan till förvaltningsrätten. Det är vid själva *domstolsprocessen* som det beslutas om barnet ska beviljas vård enligt LVU och den vårdplan som socialnämnden anför i rätten. Det är alltså det sociala arbetet som bedrivs hos socialtjänsten som delvis ligger till grund för det beslut som senare fattas i förvaltningsrätten. Dels ligger även de muntliga förhandlingarna i målet där vårdnadshavare, åberopade vittnen och ställföreträdare får komma till tals. Arbetet med barnet börjar hos socialtjänsten, detta kräver kompetens och kunskap om barn och deras förhållanden (Andersson, 2019). Att göra en väl genomförd utredning, där barnets bästa lyfts på ett adekvat sätt i ansökan till förvaltningsrätten blir således centralt. Det krävs att de som arbetar med barnet förstår hur risk- och skyddsfaktorer spelar in, även att de förstår vad barnets bästa innebär. Att bedriva ett gediget arbete kring barnet och försöka kartlägga vad barnets bästa är, blir socialtjänstens uppgift.

2. Bakgrund

Under avsnittet bakgrund så ämnas att koppla samman begreppet barns bästa och LVU, även se till det rättsliga sammanhang som LVU processen utgör och vilka de professionella aktörerna i domstolen är. I slutet av kapitlet beskrivs närmare vad ett familjehem/jourhem innebär och vad den vårdplan som socialnämnden lägger fram till förvaltningsrätten innebär.

2.1 Barnets bästa

Grunderna till synsättet på barns bästa las till grund i början av 1900-talet. Det var mellan åren 1917-1920 som de första barnlagarna kom, dessa angav barnets rättsliga ställning jämte föräldrar och samhället (Singer, 2019b). Det var först i början av 1970-talet som dessa lagar börjades ifrågasättas på grund av sin omodernitet, lagarna hade förts över från 1949 års föräldrabalk (Singer, 2019a). 1977 tillsattes en utredning om barns rätt. Året därpå presenterades resultaten och förslaget om förbud mot aga antogs bland annat. Utredningen om hur barns rättsliga ställning kunde stärkas fortsatte. Efter 1977 års utredning avslutades så skedde lagändringen där det i lagtext togs upp att barnets bästa ska vara vägledande. I detta handlade barnets bästa om att få sina behov tillgodosedda. Genom den reform som skedde 1982 så kunde begreppet barns bästa knytas starkare till att se det som ett sätt att barnet har rätt att få sina grundläggande behov tillgodosedda. 1990 ratificerade Sverige Barnkonventionen. Där återfinns bland annat artikel 3 om hur barns bästa ska vara vägledande i alla fall som gäller barn. Till grund för begreppet barns bästa i en rättslig ställning så ligger 1977 års utredning till grund. Det som framkom ur den är till mångt och mycket hur vi ser på barns bästa idag (a.a).

I Sverige har vi flera lagtexter som fastslår att vi ska beakta barns bästa när vi arbetar med barn. Barns bästa är inte entydigt och går inte heller att definiera (Singer, 2019b). I det sociala arbetet med barn ska barnets bästa alltid vara vägledande (Singer, 2019a). Sedan 1 januari 2020 är barnkonventionen lag i Sverige, vad detta gett eller kommer ge för effekt är ännu för tidigt att tala om.

2.2 Vård enligt LVU

När samtycke inte finns till att genomföra insatser på frivillig väg gällande barn och unga så kan det bli tal om vård via LVU, i den första paragrafen andra stycket anförs att vård inte kan ges med samtycke, alltså inte via SoL. I det femte och avslutande stycket så beskrivs hur barnets bästa ska vara avgörande i beslut som rör barn. När ansökan om vård enligt LVU görs från socialnämndens sida så ansöks det enligt paragraf två eller tre, i vissa fall en kombination av de båda.

När barnets biologiska föräldrar inte anses kunna besörja omsorg för sitt barn så kan det bli på tal vård enligt 2 § LVU.

Om en sådan vård är aktuell så kan barnet bli placerat i en familjehem, beslutet om vård i familjehem enligt 2 § LVU ska enligt 13 § LVU omprövas minst var sjätte månad. Enligt lagen ska "Vård beslutas

om det på grund av fysisk eller psykisk misshandel, otillbörligt utnyttjande, brister i omsorgen eller något annat förhållande i hemmet finns en påtaglig risk för den unges hälsa eller utveckling skadas.” (LVU, 2 §). Dessa fall kallas för “miljöfall” och handlar om den miljön som barnet befinner sig i. Rekvisitet psykisk misshandel innebär enligt förarbetena till lagen exempelvis att bevittna våld i sin närmiljö eller vistas där våld och hot om våld förekommer. Även våld mellan föräldrarna beskrivs vara psykisk misshandel. Med fysiskt våld innebär våld som tar fysisk karaktär mot barnet (*Stärkt skydd för barn i utsatta situationer m.m.* prop. 2002/03:53 s.48 och 82). Rekvisitet otillbörligen utnyttjande innebär främst sexuellt utnyttjande men kan även innefatta att ett barn lägger för stort ansvar på sig själv gällande familjeansvar att det kan vara skadligt för hen (*Vård i vissa fall av barn och ungdomar.* prop. 1989/90:28). Inom rekvisitet brister i omsorg faller situationer då barnet utsätts för vanvård, även om barnets känslomässiga behov inte blir tillgodosedda (prop. 1989/90:28). Föräldrars egna problem får inte föranleda vård enligt LVU, det väsentliga är vad konsekvenserna av deras problematik blir för barnet (prop. 1989/90:28). Det ska vara barnets skyddsintresse och behov som är viktiga. Om det finns en konflikt mellan barnets behov och någon annans intresse så ska hänsyn till barnets bästa alltid ges företräde (prop. 2002/03:53 och *Stärkt skydd för barn och unga.* prop. 2012/13:10). Enligt 3 § LVU så ska ett omhändertagande för vård ske om “den unge utsätter sin hälsa eller utveckling för en påtaglig risk att skadas genom missbruk av beroendeframkallande medel, brottslig verksamhet eller något annat socialt nedbrytande beteende.” (LVU SFS: 1990:52, 3 §). Dessa fall kallas för “beteendefall” och vård bereds med denna paragraf på grund av eget beteendet hos barnet.

Ibland finns det omständigheter som gör att socialnämnden kan besluta om att omedelbart omhändertagande av barn blir aktuellt. Enligt 6 § LVU så kan barnet beredas vård omedelbart om är “

1. Det sannolikt att den unge behöver beredas vård med stöd av denna lag, och
2. rättens beslut om vård inte kan avvaktas med hänsyn till risken för den unges hälsa eller utveckling eller till att den fortsatta utredningen allvarligt kan försvåras eller vidare åtgärder hindras.” (LVU, SFS: 1990:52, 6 §). Detta kan förvaltningsrätten välja att fastställa eller avslå vid förhandlingar om fortsatt omhändertagande.

2.3 LVU- en rättslig process

När vård enligt 2 eller 3 §§ LVU ska beredas så tas ärendet upp av förvaltningsrätten, som är en del av Sveriges allmänna domstolar. Det är förvaltningsrätten som beslutar om barnet ska beredas vård med stöd av LVU. De som ansöker om vård är socialnämnden i den kommun där barnet bor.

Socialnämnden har ett subsidiärt ansvar för barn, det innebär att det är vårdnadshavarna som har det primära ansvaret (Singer, 2019a). När vårdnadshavare brister så kliver samhället in för att se till att barnet får det så bra som möjligt. Enligt SoL 5 kap. 1 § ska socialnämnden bland annat “Verka för att barn och unga växer upp under trygga och goda förhållanden” och

i nära samarbete med hemmen sörja för att barn och unga som riskerar att utvecklas ogynnsamt får det skydd och stöd som de behöver och, om barnets eller den unges bästa motiverar det, vård och fostran utanför det egna hemmet.

Socialnämnden är det politiska organ i varje kommun som styr över socialtjänstens arbete. Det är socialtjänsten som bedriver och skriver utredningar om barn och unga. Enligt SoL 3 kap. 5 § så ska allt arbete bygga på samtycke från berörda parter. Om det inte finns möjlighet att ansöka om vårdinsatser enligt SoL på grund av bristande eller otillförlitligt samtycke så kan de välja att ansöka om vård enligt LVU, som är en tvångslagstiftning. Om det föreligger en sådan oro att barnet skulle behöva vård enligt LVU så skickar socialnämnden i kommunen in en ansökan till förvaltningsrätten som behandlar denna. I ansökan ska det enligt 4 § LVU finnas information om den unges förhållanden, de omständigheter som utgör grund för att den unge behöver beredas vård, tidigare vidtagna åtgärder, den vård som socialnämnden avser att anordna, hur relevant information lämnats till den unge, vilket slags relevant information som lämnats samt den unges inställning.

I fall där ansökan gäller vård enligt LVU ska ett offentlig biträde utses för barnet. Barn och unga kan ha samma offentliga biträde som vårdnadshavare. Men om det finns en möjlighet att intressen krockar så ska dessa vara olika personer, som i fall av omhändertagande. I fall där barnet är under 15 år så blir också det offentliga biträdet ställföreträdande för barnet och ska föra barnets talan (Singer, 2019b).

2. 4 Barns bästa och familjehemsplacering

Om ett barn ska placeras i familjehem är en process (se avsnitt om Relevans för socialt arbete) som börjar hos socialtjänsten och avslutas i förvaltningsrätten. Det skall också beaktas vad som är barnets bästa i frågor som rör barnet, vilket återfinns i många av våra svenska lagtexter (Singer, 2019a).

Ett familjehem är enligt Socialtjänstförordningen (SoF, 2001:937) 3 kap. 2 § “Med familjehem avses ett enskilt hem som på uppdrag av socialnämnden tar emot barn för stadigvarande vård och fostran eller vuxna för vård och omvårdnad och vars verksamhet inte bedrivs yrkesmässigt.”. Ett jourhem är detsamma som ett familjehem men ses som tillfälligt i väntan på ett stadigvarande boende (Singer, 2019b). För att säkerställa vården ska socialtjänsten presentera en vårdplan enligt SoL, 11 kap. 3 §) för den planerade vården, men även en genomförandeplan som innebär en plan för hur vården genomförs. Här ska även andra aktörers bidrag till vården finnas med, dessa aktörer kan vara exempelvis sjukvård och skola.

Ett omhändertagande av ett barn är ett stort ingrepp på inblandade individers integritet och måste vara grundat på saklig fakta och starka argument (Schiratzki, 2019). Framförallt måste barnets bästa beaktas i frågor som rör placering utanför det egna hemmet.

3. Tidigare forskning

Under avsnittet tidigare forskning eftersöks svar på hur det aktuella forskningsläget kring barns bästa ser ut ur ett nationellt och internationellt perspektiv. Barns bästa är välbeforskat och jag har valt att se till barns bästa i den rättsliga processen. Barns bästa ska beaktas i allt socialt arbete med barn, och att förstå hur det kan få inverkan i ett större sammanhang är av yttersta vikt.

Jag sökte på forskning genom databaserna SocIndex, Ersta Sköndal Bräckes egna biblioteksdatabas och Google Scholar med sökorden; "child best interest", "barns bästa" samt "child protection". Vidare fann jag relevant forskning i referenserna via kandidat- och masteruppsatser jag sökte fram via diva-portal.org. Dessa med sökorden "barns bästa" och "diskursanalys".

3.1 Svensk forskning

Barnperspektivet tas upp och beskrivs av bland annat i "Bedöma barns mognad för delaktighet", (Socialstyrelsen, 2015, kunskapsguiden.se) att barnets bästa ska vara utgångspunkten i arbetet som rör barn. Enligt Artikel 3 i Barnkonventionen så ska barns bästa sättas i främsta rummet. Johanna Schiratzki (2019) beskriver i en tidigare upplaga till sin bok "Barnrättens grunder" hur definitionerna i barnkonventionen skiljer sig åt när det gäller olika språk. Hon gör dock en poäng i att den svenska upplagan ändrats vid senare tillfälle. Det som tidigare angavs i den svenska upplagan var att barnets bästa ska få högsta prioritet, medans i den engelska ska den prioriteras högt. Bara på Unicefs svenska hemsida så går det att ladda ner information om barnkonventionen på sex olika språk. Det lämnar en undrande till hur mycket det kan skilja sig från land till land där språklig varians kan förekomma.

Annika Rejmer (2003) menar att barns bästa är öppet för tolkning och bör fastställas för de enskilda fallen. Det är av vikt att i varje enskilt fall se till barnets specifika behov och se hur barnets bästa kan definieras så det stämmer överens med den rådande situationen. Vidare menar hon att tingsrätten inte tillämpar barnperspektivet på ett sätt som de bör göra, utan bara barns generella behov. I studien anser de professionella att det är svårt att tillgodose behoven hos både barnet och föräldrarna.

Karin Röbbäck (2012) menar i sin avhandling att barns vilja och röst i mer än hälften av fallen hon studerat inte tas upp. Om den togs upp i domen så tillmättes den inget värde för utfallet av domen. Hon menar att barns röst inte tillmättes den adekvata ställning som den förtjänar. Barns delaktighet är en intressant aspekt av barns bästa, och verkar i mångt och mycket ligga till grund för barnets bästa. Alltså att barnet själv kan uttrycka sig för att det bästa ska kunna utmätas på ett adekvat sätt. Det skapar problem i arbetet med små barn, där de inte kan tala för sig själva. I studien framkommer det att professionella som arbetar med barn i rättsprocessen valde att se till vad de såg mer generellt som barns bästa, än det som var specifikt för barnet som individ.

Barnets åsikt sågs skildrat från ett åldersperspektiv och kunde i många fall ses som att de haft har blivit påverkade av exempelvis mammorna i fallen. De som ska bedöma ålder och mognad i fall som rör barn är i många fall familjerätten, detta ska ske genom samtal med barnets eller inhämtande av adekvat information från människor kring barnet.

Det finns en risk att barns synpunkter och delaktighet inte tas i beaktning på grund av vuxnas bedömning av vad barns bästa är på ett generellt plan. Om barns åsikter undermineras eller ses som påverkade av en förälder så finns en risk att barnet inte får komma till tals eller vara delaktig i utredningen. Således så undermineras barnperspektivet.

Anna Singer (2019b) menar att barnets bästa inte går att definiera och att det inte heller finns någon anledning till att göra det heller. Det enskilda fallet ska styra vad barnets bästa är utifrån barnets intresse, behov och beroende på hur situationen ser ut. Vidare menar hon att barns bästa inte bara handlar om att tillgodose de behov som barnet har, utan det handlar om att visa respekt för barnet. Pernilla Leviner och Tommy Lundström (2017) uppger att utsattheten hos små barn är särskilt stor, eftersom bland annat deras möjlighet att göra sig hörda är väldigt begränsade. De menar att barnperspektivet blir särskilt viktigt att inta i arbetet med små barn i utsatta situationer. Då små barn kan ha svårt eller inte vara kapabla att berätta om sin utsatthet (a.a). Barn kan ha svårt att göra sin röst hörda då de inte berättar sammanhängande, hittar på delar eller saknar verbal kommunikation på grund av ålder (Øvreeide & Erlandsson, 2009). Barn som helt saknar verbal kommunikation kräver att bli iakttaga för att förstå vad de kommunicerar, det gäller att personer som observerar barnen förstår hur en reaktion kan skapas och speglas hos barnet i samspel med omvärlden (a.a). För att förverkliga barns rätt i praktiken så blir ställföreträdande av yttersta vikt, de menar att även fast barn är rättighetsinnehavare så kan de ha väldigt svårt att utkräva dessa rättigheter. Det är upp till ställföreträdande att se till att barnets bästa beaktas och att det tas till hänsyn vad barnperspektivet är i arbetet med små barn (a.a). Gunvor Andersson (2019) menar liksom Leviner och Lundström (2017) att små barn kan ha större svårigheter att få sitt bästa tillgodosett. Yngre barn kan lätt förbises och att ett utfall av detta kan bli att de inte hörs eller ses tillräckligt i socialt arbete, bland annat. Hon framför att det är viktigt att förstå att barns utvecklingsnivå är viktig att ta hänsyn till, då det finns stora skillnader mellan spädbarn, förskolebarn och yngre barn. Hon menar att redan som spädbarn så har vi olika temperament som kan ses tidigt. Barns primära uppgift i början av livet är att skapa sig fungerande anknytningar för att säkerställa sin överlevnad. För att en stabil anknytning ska kunna knytas så måste personen som barnet ska knyta an till vara lyhörd och uppmärksam på barnets signaler. Det finns omständigheter som kan försvåra arbetet med små barn, det är att barn upp till fyra års ålder har svårt att se en bild av sig själva som de inte blivit tilldelade, detta innebär att den bilden omgivningen projicerar på barnet (snäll, elak, busig, duktig) blir den bild som barnet har av sig själv (a.a). Ännu svårare blir det om barnet inte själv har ett talat språk. Hon menar att det kan finnas risk- och

skyddsfaktorer som existerar i en pendlande dynamik. Barnet kan ha skyddsfaktorer i individuella förmågor, grannskap eller trygga relationer. Medans riskfaktorerna kan vara de samma, eller finnas i den egna familjen. Höjer och Johansson (2013) beskriver att i vissa fall kan bland annat trygghetspersoner som barnet har i skolan vara väldigt värdefulla för barnet, att rycka upp dessa skyddsfaktorer kan få stora konsekvenser för det enskilda barnet. De faktorer som kan agera skyddsfaktorer kan skapa trygghet för barnet vilket kan motverka effekten av risker (a.a). Andersson (2019) skriver om hur små barns intresse lätt kan hamna i skuggan av föräldrars rättigheter eller vuxnas konflikter, detta för att deras unga ålder gör det svårt att göra sin röst hörd, och således går obemärkta förbi. Andersson (2019) tar upp ett exempel om att barn har det bäst i att ha kontakt med båda sina föräldrar och att detta kan göra att vad som är bäst i det enskilda fallet hamnar i skymundan.

3.2 Internationell forskning

En kan se liknande tendenser i den internationella forskningen som i den Svenska. I England har barn en egen advokat som skall föra deras talan i fall som rör dem, på detta sätt är tanken att barns rätt beaktas genom en enskild individ. Det framkommer fall där advokaten framför barnets vilja och åsikter men inte anser att det är vad som är bäst för barnet (Archard & Skivenes, 2009). David Archard och Marit Skivens (2009) beskriver att de i Norge i vissa fall tas upp vad barns bästa är, men det i de flesta fall inte ger skäl för domslut. Barns bästa ska således beaktas men ges lite utrymme i förhållande till de vuxnas ställningstaganden i rätten. England och Norge kan ses likna varandra i förekommen artikel och även Sverige med ställföreträdande för barnet (a.a).

I den europeiska domstolen för mänskliga rättigheter ser Jacobsen (2016) hur barns bästa tillmätts större och större del i fall som rör barn. Där är principen likt de övriga internationella fallen att barns bästa alltid ska beaktas i fall som rör barn. Dock är så inte alltid fallet. Barns bästa kan få svårt att beaktas när det är familjerelaterade ärenden, då föräldrars rättigheter ska vägas in och familjen som enhet ses som viktig för barnet (Jacobsen, 2016).

I kontrast till den tidigare nämnda internationella forskningen som inte skiljer sig nämnvärt från den Svenska så finns två länder där arbetet med barn och barns bästa kan ses ha tagit ett kliv framåt. Det första är Finland som Sormunen (2016) beskriver som ett land som kommit långt i arbetet med barns bästa. De i de rättsfall som tagits upp i artikeln alltid talar direkt om barns bästa utifrån UNICEFS barnkonvention, barnets bästa i det specifika fallet eller indirekt om barnets bästa. Detta gäller i de fall som rör familjehemsplaceringar som författaren tar upp. Vidare kan en se liknande eller samma tendenser i de andra fallen som författaren tar upp. Sormunen (2016) menar att om artikel 3 kommer upp mer och tas upp på ett adekvat sätt i alla rättsfall som rör barn så kommer barns bästa vara i centrum och spela en större roll. Det andra land som kommit vidare i utvecklingen av barn i rättsprocessen är Australien. De har en så kallad "Childrens Court", detta skiljer sig mot hur det ser ut i de andra europeiska länderna. Det innebär att rättsfall som rör barn prövas där, samt att de som är där

är specialister på de fall som tas upp (Walsh, 2017). Walsh (2017) menar vidare att barnet kanske inte alltid har det bäst hemma, det kanske inte alls är förenligt med barns bästa att vara i föräldrahemmet. Men att alternativet att bli uppryckt och placerad på flera olika familjehem kan vara en förödande konsekvens för barnet. Avsaknaden av trygghet i skolan, förlust av syskon och andra delar av sitt närområde kan skapa stor otrygghet och oro hos barnet.

Arbetet med barns bästa skiljer sig åt i olika länder och hur barn som grupp representeras kan tros ha stor del i det hela. Det kan finnas många olika faktorer som spelar in, men en tydlighet kring arbetet med barns bästa ses i stycket om tidigare forskning som av vikt för att barnets bästa som begrepp ska tillmätas och få en adekvat rättslig ställning som kan ses hos bland annat studien från Finland.

4. Teori

En del av studiens grundstenar är de teorier som använts för att förstå och tolka empirin. Studien bygger på två olika teorier, diskursteori och barndomssociologi. Båda härstammar från socialkonstruktionism som inledningsvis beskrivs. Vidare beskrivs de tre diskursanalytiska begrepp som alla bidrar till denna studie; diskursteori, diskurspsykologi och kritisk diskursteori. En kan med fördel ta olika element från de olika delarna av teorierna för att komplettera när en skall använda diskursteori (Winther Jørgensen & Phillips, 2000). Det har jag valt att göra i min studie och presenterar nedan det centrala i teorierna som varit användbart för min diskursanalys. Winther Jørgensen och Phillips (2000) menar att diskursanalys är en metod som kräver sin teori, de menar således att inte vilken teori som helst kan användas. Som en andra teori i denna studie valdes barndomssociologi för att analysera resultatet och den sociala praktiken.

4.1 Socialkonstruktionismen

Socialkonstruktionism innebär att världen runt oss är socialt konstruerad, konstruktionen sker i samspelet mellan människor. Socialkonstruktionism är en gemensam beteckning på flera teorier och kan sammanfattas i Vivien Burrs karaktäristiska fyra premisser som även diskursanalys delar (Winther Jørgensen & Phillips, 2000). Den *första* premissen är att ingen kunskap är självklar. Vår kunskap är en produkt av hur vi ser på världen och är förstådd utifrån hur vi kategoriserar den. Den *andra* premissen innebär att all vår kunskap är historiskt och kulturellt präglade. Vi kan således se att världsbild och identiteter kan vara annorlunda och ändras över tid. Synen är antiessentialistisk vilket innebär att världen inte bestäms av yttre förhållanden, utan skapas socialt och diskursivt. Den *tredje* premissen är att det finns samband mellan kunskap och sociala processer. De sociala processerna är ett sätt att uppfatta världen och genom social interaktion så skapas kunskap. Den *fjärde* och sista premissen ser på hur sambandet mellan kunskap och social handling regleras. Här ser vi hur handlingar kan vara naturliga eller otänkbara i en värld där allt är bestämt. Olika sociala världsbilder leder till olika sociala handlingar (Winther Jørgensen & Phillips, 2000).

I denna studie aktualiseras socialkonstruktionismen då framställandet av ett barn ändras över tid och konstrueras olika. De fyra premisserna bidrar till att ifrågasätta kunskapen om hur barn är eller bör vara, hur den historiska aspekten av synen på barn präglar vårt sätt att agera och tänka idag. De bidrar även till att se vad vi kan se som gemensamma sanningar och vad vi väljer är sant eller falsk i frågan om barn och deras rätt till sitt bästa och delaktighet.

4.2 Diskursteori

Ett träd är bara ett träd, men om vi ser det som potentiellt virke rör vi oss i en sfär, om vi ser det som ett objekt att måla av i en annan. Trädet existerar men är beroende av vilket kontext vi sätter det i.

Detta innebär att varje objekt måste förstås i det sammanhanget det befinner sig i. Ingenting existerar bara för att, utan beroende på hur vi ser på det kommer det att ändra betydelse.

Diskursteorin menar att det finns en pågående strid om hur samhället ska definieras, exempelvis begreppet barnets bästa, olika aktörer fyller begreppet med olika betydelser. Det kan ses som ett socialt fenomen som aldrig blir riktigt färdigt. Meningen med diskursteori är att undersöka hur vi skapar verkligheten snarare än att titta på den objektiva verkligheten. Fokus ligger på den subjektiva tolkningen av världen (Winther Jørgensen & Phillips, 2000).

4.3 Diskurspsykologi

Diskurspsykologin ser text och tal som konstruktioner av världen istället för avbildningar av världen.

Den ser attityder, sociala grupper och identiteter som sociala konstruktioner. I diskurspsykologi så ses jaget som föränderligt och det är hur identiteter uppstår, omformas och blir föremål för förhandlingar i det sociala som fokus ligger på. Tidigare var identiteten någonting som var enklare att förstå, de tyngdpunkter som identiteten vilade på kunde vara bland annat, kön, klass eller yrke. I dagens samhälle kan vi ha motstridiga identiteter. Winther Jørgensen och Phillips (2000) tar upp exemplet som konsument och miljömedveten som sådana motstridiga identiteter som kan finnas på samma gång.

4.4 Kritisk diskursanalys

Den kritiska diskursanalysen ser det inte som viktigt att fråga sig vad som är sant, utan vad som tas för sant. Den har lite uttalat om individen utan talar om maktstrukturer på högre samhällsnivåer och vill åstadkomma samhällsförändring (Winther Jørgensen & Phillips, 2000).

En företrädare för kritisk diskursanalys är Norman Fairclough, han framhåller tre saker som diskurser gör med samhället och individen. De producerar för det *första* en ideationell funktion, de beskriver med andra ord hur något är eller bör vara. För det *andra* har de en relationell funktion, de upprätthåller relationer mellan grupper, exempelvis mellan förälder och barn. För det *tredje* så konstruerar diskursen identiteter, här är kritisk diskursanalys nära kopplad till det konstruktivistiska perspektivet (Boreus & Brylla, 2018). Strukturer är ett centralt begrepp i kritisk diskursanalys. Det råder delade meningar om vad en samhällslig struktur är och vilken som är viktigast, men de kopplas till makt. Tanken att det är exempelvis ojämlig arbetsfördelning i hemmet mellan kvinnor och män är att betraktas som en struktur som har betydelse för den samhällsliga maktfördelningen (Boreus & Brylla, 2018). Kritisk diskursanalys har en tanke i att bedriva kritisk forskning, den anses sig inte vara politiskt neutral utan står alltid på den undertrycktes sida. Tanken är att resultaten av kritisk

diskursanalys ska kunna användas för att åstadkomma social förändring (Winther Jørgensen & Phillips, 2000).

4.5 Barndomssociologi

Innan barndomssociologins uppkomst så fanns familjesociologin, där särskildes inte barnet som en enskild individ med egna behov utan såg som en del av ett familjesystem (Hallden, 2007). Under 1980-talet så kom en ny diskussion upp på tapeten, nämligen den om barndom som socialt fenomen. År 1990 släppte Allison James och Alan Prout antologin *Constructing and Reconstructing childhood*. I denna beskrivs sex kännetecken som sågs som nytt när forskning kring barn ska bedrivas. Det *första* kännetecknet innebär att barndom måste ses som en social konstruktion och inte är inte att betrakta som ett biologiskt fenomen. Barn finns överallt men barndom ser olika ut i olika samhällen. Det *andra* kännetecknet är att barn inte är neutrala utan även de har ett kön, en klass och en etnicitet. Det spelar in när vi pratar om barn i samhället och hur vi ser på barn. Det *tredje* kännetecknet är att barndom som transportsträcka till vuxenlivet är slopad. Utvecklingen är inte det intressanta att studera, utan barn som social grupp är det som är värt att titta på. Det *fjärde* kännetecknet innebär att barn måste få vara en aktiv del i skapandet av sitt liv. Barn är sociala varelser som är med och skapar en egen barnkultur. Det *femte* kännetecknet talar om etnografi som en särskilt bra metod för att studera barns perspektiv. Det sista och *sjätte* kännetecknet införlivar idén om att ett nytt perspektiv på barndom kommer ge barn en förändrad makt, det kommer ge barn en chans att vara med och bestämma över vad barndom ska vara (Hallden, 2007).

4.5.1 Barnet som being eller becoming

När en ser barnet som becoming (blivande) så finns en överhängande risk att barnet inte ses som en självständig aktör utan en individ som saknar förmåga att skapa sin egen verklighet. Barnet blir ett objekt och det gamla synsättet på barndom som en transportsträcka till vuxenlivet anammas.

I samband med den nya teoretiska utblicken så uppkom bilden av barnet som being (varande). Detta gjorde att barnet blev ett studium i sig och gav barnet ett eget aktörskap (Hallden, 2007). Barnet som egen aktör blev viktigt i förhållande till det perspektiv forskare antog när de studerade barn. När vi intar den teoretiska synen på barnen som being så kan vi också se till det barnperspektivet som är viktigt att inta när vi studerar barn (a.a). Dock poängterar Hallden (2007) att barndomssociologin sedan start fokuserat mer på äldre barn i skolåldern och inte barn i förskoleåldern. Genom fokus på barns aktörskap skapas en möjlighet att tala om ålderns relation till de nära relationernas betydelse för utvecklingen (a.a).

4.5.2 Barns perspektiv eller barnperspektiv

Det finns en skillnad mellan barnperspektiv och barns perspektiv. När vi intar ett *barns perspektiv* så ser vi till barnets eget perspektiv, det är barnens värld i form av uppfattningar och erfarenheter

(Andersson, 2019). Det handlar alltså om barnets egna erfarenheter och uppfattningar. När vi intar ett *barnperspektiv* så väljer vi att se barnet som sociala aktörer (being) och försöker förstå barnets erfarenheter genom att analysera bland annat barnets livsvillkor (Hallden, 2003). Barnperspektivet handlar om hur vuxna förstår barnets behov. Om barnet inte själv kan återge sitt perspektiv så kommer vuxna istället att tolka barnperspektivet för att försöka se till det som är bäst för barnet (a.a).

4.5.3 Childing Practices

För att förstå vilket inflytande som barn får inte bara i familjen utan även i andra sociala praktiker kan en använda sig av uttrycket *childing practices*. Inom det teoretiska begreppet så lyfts ansvar, makt och kontroll fram inom de arenor där de utövas, exempelvis förvaltningsrätten (Hallden, 2003). Barndom ses fortfarande som socialt konstruerat men även som ständigt skapande. Barndom skapas och genom att se barn som aktörer som skapar sin egen verklighet så kan vi se hur barndom görs (a.a). Det antisocialistiska synsättet låter barn som aktörer vara mer delaktiga då inställningen till barns aktörskap tillmäts större vikt.

4.5.4 Förförståelse

Min förförståelse är att begreppet barns bästa har goda intentioner, men att ibland stämmer inte definitionen som skapas överens med den sociala verklighet som pågår. I och med att jag tror att det existerar en social verklighet så delar jag inte fullt ut den socialkonstruktionistiska ansatsen. Det är ett omdebatterat begrepp som bearbetats många gånger och är i ständig förändring. Barns bästa ska vara vägledande i alla fall som rör barn, men min förförståelse är att barns bästa ibland blir en objektiv bedömning av människors sammanvägda förståelse i sammanhanget, vilket inte alltid är förenligt med vad barnets bästa är. Begreppet som är tänkt att skydda barn och göra det som är bäst för barnet kan istället göra att barn i en social verklighet lider och skadas. Det finns definitioner som kan göra att barn far illa. Ett exempel är att barns bästa är att vara med sina biologiska föräldrar, vilket inte alltid kan ses som det bästa för barnet om hen far illa. Jag har med mig en förståelse om att det finns en diskurs om barn i ett rättsligt sammanhang, och att denna inte alltid överensstämmer med vad barnets bästa egentligen är. Min tanke kring barndomssociologi är att rätt använt så kan begrepp såsom barnperspektivet om det beaktas på ett begründat sätt, fungera väl till gagn för barn i utsatta situationer. I det sociala arbetet ska fler perspektiv ofta tas till hänsyn vilket kan göra att om inte fokus läggs särskilt på barnet och barnets bästa kan det lätt hamna i skymundan. Om barnperspektivet intas slentrianmässigt eller med fel fokus tror jag det kan skada mer än det gör nytta.

5. Metod

I metodkapitlet så redogörs för Faircloughs tredimensionella modell, material, urval och avgränsning i material, forskningsansats, forskningsetiska överväganden, metoddiskussion samt hur bearbetning av empirin har skett.

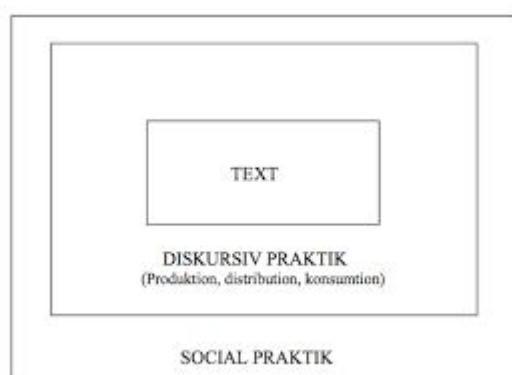
5.1 Faircloughs tredimensionella modell

Jag har tidigare skrivit i den teoretiska delen om kritisk diskursanalys, detta är inte bara mitt teoretiska val utan även mitt metodval i arbetet med analysen. Jag kommer använda Faircloughs tredimensionella modell för att studera domarna.

Som ett komplement väljer jag även att plocka in ett element som tas upp i diskurspsykologi, nämligen kodning. Kodning används även i andra metoder, Winther Jørgensen och Phillips (2000) beskriver det som hur en går tillväga när en vill koda en intervju, genom att läsa texten så kan en ta ut teman och placerar dem i kategorier. Under tidens gång kan vissa teman förkastas och andra nya teman kommer upp. Detta för att få en bra överblick över materialet.

När en ska analysera sitt material utifrån den tredimensionella modellen så ska en fokusera på två saker. Den första är den kommunikativa händelsen, det kan vara exempelvis en intervju, eller i mitt fall de professionellas uttalande. Den andra delen en ska fokusera på är diskursordningen, det är alla de diskurser som används inom en social domän (Winther Jørgensen & Phillips, 2000).

Texten existerar således aldrig ensam, utan ingår alltid i ett sammanhang. I figur 2. ses de tre nivåerna i diskursanalysen i förhållande till varandra.

Figur 2. Faircloughs tredimensionella modell

De tre dimensionerna som analyseras i modellen är *text*, *diskursiv praktik* och *social praktik*.

Texten är materialet, i denna uppsats det skrivna ordet från förvaltningsrättens domar. Jag kommer använda det analytiska begreppet modalitet, det anger hur stort mått av sanning någonting tas för

(Winther Jørgensen & Phillips, 2000). En *modalitetsmarkör* kan vara uttryck som "har" där en kan läsa ut att en instans bestämmer att någonting har hänt, det är en absolut sanning. Det är en modalitetsmarkör med hög affinitet. En modalitetsmarkör med låg affinitet kan exempelvis vara "kan vara" och ger inte en lika säker sanning. Genom att se hur förvaltningsrätten använder olika grader av modalitet genom affinitet i domen så kan en se vad de tar för sanning i texten.

Den *diskursiva praktiken* är hur man pratar om diskursen i andra sammanhang, och i vilket kontext de ingår. Det handlar om vem som producerar texten och vem som konsumerar texten. *Intertextualitet* betyder att en kollar på vilka andra texter som texten bygger vidare på. *Interdiskursivitet* innebär att en kollar vilka diskurser som texten bygger på (Winther Jørgensen & Phillips, 2000). Studiens empiri kommer i Faircloughs andra analytiska steg att använda sig av begreppen *intertextualitet* och *interdiskursivitet*. Det senare kommer användas för att se om diskursen barns bästa kan härledas eller om den produceras självständigt i förvaltningsrättens domar.

Den *sociala praktiken* utgör en analys på ett större samhällsligt perspektiv. Den ser till om den diskursiva praktiken reproducerar eller ändrar på den redan befintliga diskursordningen. "Varje kommunikativ händelse fungerar som en form av social praktik genom att den reproducerar eller ifrågasätter diskursordningen. Det betyder att en kommunikativ händelse formar och formas av den bredare sociala praktiken genom dess förhållande till diskursordningen." (Winther Jørgensen & Phillips, 2000 s.76). Winther Jørgensen och Phillips (2000) menar att en måste använda en kompletterande teori för att analysera den sociala praktiken, i föreliggande studie en barndomssociologisk teori. De analytiska begrepp som avses användas i studien är de begrepp som tas upp i den teoretiska delen, *barnet som being eller becoming*, *barns perspektiv och barnperspektiv* och *childing practices*.

5.2 Material

Dokument är enligt Bryman (2018) en heterogen grupp som innefattar många olika typer av dokument såsom personliga dokument, utskick från massmedia och officiella dokument.

De domar jag valt att granska kan ses som officiella dokument, då de är offentliga handlingar som alla har rätt att begära ut från förvaltningsrätten. De domar som jag arbetat med är alla utformade på liknande sätt, en viss variation i språk och rubriksättning finns. Detta kan tros bero på individen som författat dokumentet, men är inget som gör skillnad för utfallet. De anger sökande, motparter och saken. Dokumentet är till för att beskriva hur och varför förvaltningsrätten dömt på ett visst sätt och förmedla domslut till berörda parter. Här finns utsagor från socialnämndens utredning om den unge. Även inhämtad information från vårdnadshavarna. I varje dokument framgår det tydligt vad saken gäller och även vad utfallet i domen blev. Det framgår även tydligt om hur överklagande går till.

För att arbeta med dokument som forskningsmaterial kan en använda fyra kriterier för att se över materialet. Dessa är *tillförlitlighet*, *trovärdighet*, *representativitet* och *mening* (Billquist & Johansson 2007; Bryman, 2018).

Domar från förvaltningsrätten har en hög *tillförlitlighet*, Billquist och Johansson (2007) menar att tillförlitligheten handlar om en kan betvivla författarskapet av dokumentet. Det finns inga sådana tvivel från min sida gällande domarna. Jag begärde ut domarna från förvaltningsrätten i Stockholm och de är undertecknade av domstolen. *Trovärdigheten* kan bedömas utifrån om det är uppriktigt och noggrant skrivet (Billquist & Johansson, 2007). Det kan vara svårt att avgöra då jag inte sett hela utredningen från socialnämnden. Jag litar på att rättsväsendet skall se över hela utredningen för att göra ett välinformerat och beslut grundat i den kunskap som finns att bistå. Domarna fungerar som en sammanfattning av utredning och utsagor från bland annat vårdnadshavare. I frågan om *representativitet* så handlar det om dokumenten är väldigt typiska för sitt slag, om all information finns med i domen (Billquist & Johansson, 2007). Det är små variationer i avseende av språk (ex. rubriksättningar) men alla dokument följer samma mönster och delger information på ett liknande sätt. All information i fråga om exempelvis utredning från socialnämnden finns ej att bistå, men finns sammanfattad i texten då det är utifrån detta förvaltningsrätten gjort sin bedömning. I frågan om *mening* så kan det enligt Billquist & Johansson (2007) innebära två saker, bokstavligt och tolkande. Forskningsmaterialet i fråga är lättbegripligt och lättillgängligt på en språklig nivå. Dokumentet kan förstås ur ett väldigt informativt syfte. Det finns en transparens i dokumenten och hur förvaltningsrätten resonerar framgår tydligt i fallen.

Enligt Bryman (2018) så kan kriterierna för dokument variera något beroende på vilken slags dokument som bedöms. Domar från förvaltningsrätten kan ses ha hög autenticitet och lättillgängliga för läsaren i form av ett enkelt språk. De är inte producerade i forskningssyfte utan för att förmedla utfall av de muntliga handlingarna.

5.3 Urval och avgränsning i materialet

Den avgränsning som gjorts inför studien är domar som berör barn noll till sex år, domar utan syskon och fall där det dömts till placering på familjehem. Barn noll till sex år har en hög utvecklingsintensitet och åldersmässigt ligger det övre åldersspannet ligger precis innan skolåldern (Øvreeide & Erlandsson, 2009; Socialstyrelsen, 2017). De saknar delvis logiskt tänkande och har svårare att skilja på fantasi och verklighet (Øvreeide & Erlandsson, 2009). Detta gör att samtal med yngre barn kan bli svårare då hen som samtalar med barnet måste veta hur och vad för frågor som ska ställas för att få ett sanningsenligt svar.

I domarna som valts ut är det bara ett barn som är aktuellt, alltså inga syskon som bedöms ha behov av vård enligt LVU. Detta för att det blir flera barns bästa att ta till hänsyn till när det är syskon, samt att de kan ha skyddsfaktorer i varandra. Det kan det bli svårt att se de yngre barnens delaktighet då äldre

barn ofta är mer verbala och kan ses som mer kompetenta i förhållande till mognad och ålder. Syskon kan föra en dialog om vad deras bästa är och detta kan i sin tur aktualiseras även för de små barnen. Urval gjordes även då enbart material där det framgick tydligt vad socialnämndens vårdplan innehöll (familjehemsplacering), detta för att skapa ett material som var homogent.

Jag hörde initialt av mig till Förvaltningsrätten i Stockholm via mail på deras hemsida och fick hjälp att få fram hur många LVU-domar som tagits upp under de tre senaste åren. Utfallet blev 2431 domar totalt, då de inte kunde söka på specifika domar där de dömts enligt 2 §. Det materialet var för stort att arbeta med som ensam student så jag valde att göra min avgränsning till 2019. Det ligger närmst i tiden och blir således aktuellt att se över då jag är intresserad av hur diskursen ser ut i rådande tids läge. Den totala mängd domar att gå igenom blev 621 stycken. Av dessa var det 93 som var 2 § LVU domar och som behandlade barn åldrarna noll till sex år. Efter ännu en omarbetning av materialet där jag sållade bort fall där det inte blev familjehemsplacering eller där det fanns syskon involverade så fick jag fram 43 fall. I dessa fann jag 23 fall där det tydligt framgick vad socialnämndens vårdplan för barnet var, nämligen familjehem eller vård utanför hemmet. För att göra en bra och adekvat kritisk diskursanalys så ska en enligt Winther Jørgensen och Phillips (2000) inte ha för mycket text att arbeta med i förhållande till problemställningen. De menar att för att göra en väl genomförd kritisk diskursanalys måste en arbeta med ett hanterbart material för att grundligt kunna gå igenom det flertalet gånger. Efter att ha läst de 23 domarna så ansåg jag att 15 var ett antal jag med säkerhet kunde arbeta med i förhållande till textmängd. Med bakgrund i det valde jag att använda en slumpgenerator (<http://slump.nu/>) för att ta ut 15 nummer mellan 1-23 och på så sätt få ut ett hanterbart material för en student att hantera inom den angivna tiden.

5.4 Forskningsansats

Min studie är kvalitativ och jag använder mig av en kritisk diskursanalys. Jag kommer granska de professionellas utsagor i 15 domar där det enligt socialnämndens vårdplan dömts till familjehem. Jag vill se hur diskursen kring barns bästa ser ut, och vad som anses vara barns bästa när hen blir placerat i familjehem. Detta från de professionellas perspektiv.

Jag använder mig av en deduktiv ansats som innebär att jag har en teori med mig när jag analyserar mitt material (Bryman, 2018). Inledningsvis arbetade jag med elementet kodning som tas upp i bland annat diskurspsykologi, då genom kodningen av materialet sker genom skapandet av nya teman när en läser materialet (Winther Jørgensen & Phillips, 2000). Vidare analysverktyg som använts är modalitet, detta innebär vilket mått av sanning någonting tas för (Winther Jørgensen & Phillips, 2000). Även intertextualitet och interdiskursivitet för att analysera den andra nivån i Faircloughs modell (Winther Jørgensen & Phillips, 2000). För att få fram den andra teorin som enligt Winther Jørgensen och Phillips (2000) behövs för att göra analysen av den sociala praktiken så tillkom barndomssociologin under bearbetningen av tidigare forskning. Analysverktyg från barndomssociologin användes i arbetet

med den sociala praktiken men även direkt på empirin. De begrepp som användes i analysen av resultatet var *barnperspektiv*, *barns perspektiv* och *barnet som being eller becoming* (Hallden, 2007)

5.5 Forskningsetiska överväganden

Inför studien gjordes forskningsetiska överväganden i enlighet med de forskningsetiska principer i humanistisk- samhällsvetenskaplig forskning (2002) som Vetenskapsrådet anför. För att genomföra en etisk försvarbar studie bör forskaren beakta de principer som finns för att ingen av de berörda parter ska komma till skada på något sätt under forskningens gång. Samhället och dess medlemmar har ett berättigat krav på att forskning bedrivs, detta ses som nödvändigt och viktigt (Vetenskapsrådet, 2002). Det finns ett krav på att forskning ska bedrivas på viktiga frågor och håller en hög kvalitet. Detta kallas forskningskravet (a.a). För att skydda individer i samhället för att utsättas på ett kränkande eller skadande sätt finns individskyddskravet. Individskyddskravet är själva utgångspunkten i de fyra forskningsetiska överväganden som beskrivs nedan. Dessa fyra grundläggande huvudkraven som etikkommittén granskar inför forskningsprojekt (a.a). I studiens fall har en handledare granskat och godkänt den etiska aspekten innan studien startade.

De fyra huvudkraven består av *informationskravet*, *samtyckeskravet*, *konfidentialitetskravet* och *nyttjandekravet*. Under hela studiens gång har dessa fyra principer varit vägledande innan och under forskningsprocessen. Enligt *Informations- och samtyckeskravet* så behövs deltagare i studien informeras och samtycke inhämtas om de är aktivt deltagande. I studien så deltar inte individerna i domarna aktivt. Uppgifter om dem personligen såsom ålder, kön, bostadsort och som vidare är inte det som var föreliggande intresse. Därav behövdes inte ett aktivt samtycke eller information delges enligt kraven. Studiens empiri består av domar och dessa domar är att betrakta som offentliga handlingar enligt Tryckfrihetsförordningen (SFS 1949:105). Jag såg till *konfidentialitetskravet* och avidentifierade allt material, där barnet avidentifieras med en bokstav samt föräldrarna benämndes som mamma, pappa eller föräldrarna. Det finns alltid en risk att någon kan identifiera vilket/vilka fall det berör. Men den risken ansågs ytterst liten. Materialet kring fallen ansågs viktigt för att lyfta studiens resultat. Under studiens gång förvarades utskrivet material så ingen utomstående kunde få tillgång till materialet. *Nyttjandekravet* sågs till då domarna som helhet bara fanns tillgängliga under en specifik tid via sessionslänk jag erhöll per mail från förvaltningsrätten. De dokument som skrevs ut i samband med kodning kommer att förstöras efter studiens slut. Inget slängs i sin helhet utan kommer förstöras innan det slängs.

5.6 Metoddiskussion

Här kommer jag diskutera min valda metod och teorier i förhållande till studien, men även kopplat till val av datainsamling, urval, tolkning och analys av data i relation till mitt syfte och frågeställningar. Avslutningsvis diskuteras styrkor och svagheter med Faircloughs tredimensionella modell som ligger

till grund för hela studien. Diskussionen ämnar att se till studiens validitet, reliabilitet och generaliserbarhet vilket innebär att se om det som avses mätas mäts, om resultaten är sanningsenliga och om det går att generalisera resultaten till andra grupper eller situationer (Bryman, 2018).

Generaliserbarhet handlar om att skapa ett representativt urval som sedan kan generaliseras för hela urvalsgruppen (a.a). I diskursanalys så kan både reliabilitet och generaliserbarhet vara svårt att mäta, då målet med diskursanalys inte är att presentera en sanning, istället ska diskursanalysen bidra med kunskap om rådande diskurser. Diskursanalys vilar på ett konstruktionistiskt synsätt som anser att all kunskap är socialt konstruerad (Winther Jørgensen & Phillips, 2000).

Reliabilitet handlar om att se om det finns tillförlitlighet i studien. I föreliggande studie så handlar reliabiliteten till viss del om att förvaltningsrätten är de som skapat materialet som granskats. Jag har inte haft tillgång till socialtjänstens utredningar vilket gör att jag inte haft möjlighet att se om det som skrivs i utredningarna överensstämmer med domarna. Dock anser jag att det ligger i förvaltningsrättens yttersta intresse att vara noggranna med att ta upp det som sägs i utredningen korrekt då detta senare granskas av inblandade aktörer. Även min roll som författare, min förförståelse och de val jag gjort genom studien kan tas upp inom ramen för reliabilitet. Jag har haft en transparens i hela studien som återfinns i texten för att läsaren ska se hur och varför jag kommit fram till de resultat jag har kommit fram till. Men jag förstår att min förförståelse och roll som författare bidragit till hur materialet bearbetats eller vad som setts i empirin under arbetet med den. Ur ett analytiskt perspektiv kan en se att även analysen färgas av den förförståelse och de uppfattningar jag tar med mig in i analysen. Detta gäller även barndomssociologi som teori. Att ha med den in i analysen har gjort att jag har intagit ett perspektiv där jag hela tiden försöker se ur ett barns perspektiv och hur materialet vinklats bort från detta perspektiv. Studiens material kan bli svårt att generalisera då de inte representerar en generell sann bild. Studien ämnar inte heller att presentera sann, absolut kunskap eller sanning om hur något föreligger. Målet är att bidra med kunskap kring diskursen barns bästa, detta för att skapa diskussion och skapa möjlighet att ändra diskursen till gagn för berörda barn. I fråga om validitet så har syftet och frågeställningarna varit vägledande. Jag har genom studien genomgående använt en metod som anses lämplig för empirin, Faircloughs tredimensionella modell. Detta har gjorts på ett transparent sätt i förhållande till läsaren och skapar hög validitet i studien. Studiens resultat stämmer överens med det som framkommit under avsnittet om tidigare forskning, vilket skapar en trovärdighet att det som avsetts mätas mäts. Urvalet gjordes med grund i utvecklingen hos barn och smalnas av för att passa studiens syfte. Genom att slumpa fram domar ur ett givet urval har jag som författare inte kunna påverkat empirins innehåll i studien. Jag valde att tillämpa den valda modellen då den står sig högt jämte andra diskursanalyser då den har i förhållandet tydliga verktyg för att kunna genomföras praktiskt (Winther Jørgensen & Phillips, 2000). Detta i kombination med diskursteori och barndomssociologi har gjort att det har skapats bredd för att analysera materialet. Barndomssociologin

kan ses komplementera diskursteorin då den konkret tar upp barn och barndom i förhållande till studiens syfte att studera diskursen om barns bästa. Diskursteorin ger en möjlighet att förstå hur diskurser fungerar, upprätthålls och kan ombildas. Dessa hänger ihop då makten ska ges till de som är förtryckta. Denna starka koppling gör det enkelt att arbeta med de två teorierna i förhållande till materialet då de har en kritiskt aspekt i de båda.

Winther Jørgensen och Phillips (2000) menar att det saknas gräns mellan diskursanalys och den sociala praktiken, det saknas en tydlig skiljelinje mellan de två. Detta kan skapa problem när författaren ska analysera de olika nivåerna var för sig. Vidare menar de att det är svårt att veta vilken teori som lämpar sig för en analys av den sociala praktiken, då Fairclough i allra högsta grad bygger på olika teoretiska utgångslägen. Den andra teori som Fairclough menar behövs för att utföra analysen speglar både forskarens åsikter men även utfallet för analysen i studien.

För att genomföra en analys enligt modellen kan andra element från exempelvis diskurspsykologi användas (Winther Jørgensen & Phillips, 2000). Detta skapar en bredd i form av analytiska verktyg som kan appliceras på valda studieobjekt. Boreus och Brylla (2018) menar att det i majoritet fokuseras på förtryckande diskurser i diskursanalytisk forskning och att detta leder till att mot-diskurser hamnar i skymundan. Vidare menar de att om bara populistiska problem analyseras så kan nuvarande, skadliga diskurser cementeras om inte en analys av mot-diskurserna sker.

Modellen som helhet har fungerat bra och ger en fruktbar analys i alla tre nivåer och de konkreta begrepp som funnits har varit till stor hjälp under studiens gång, även om den kan vara svår att förstå det "tekniska" för bearbetning av material eller hur det andra teoretiska ramverket ska väljas ut.

5.7 Bearbetning av empiri

Jag ämnar att skapa transparens genom hela min studie, därför kommer jag nedan försöka beskriva så tydligt som möjligt hur jag gått tillväga. Eftersom denna studie utförts ensam så har jag innan påbörjad analys skrivit ner hur jag ville utföra den. Under tidens gång har jag skrivit de tillvägagångssätt som använts för att arbeta med empirin i förhållande till de valda analysbegreppen, teorierna och syftet med studien. Dessa presenteras nedan.

Valet för metod blev Faircloughs tredimensionella analys. Det saknas tydliga direktiv för hur en diskursanalys ska genomföras och därför valde jag att använda begreppet kodning som uppkommer som ett bra analytiskt verktyg för att hantera texten. Detta innebär att arbeta med materialet för att kategorisera det och bryta ned det till hanterbara teman som framträdde i texterna (Boreus & Kohl, 2018). En börjar i större teman men låter materialet styra och på så sätt arbetar ner till mer koncentrerade teman (a.a). Vidare valdes analysbegreppen modalitet, intertextualitet och interdiskursivitet för att analysera materialet. Dessa valdes ut med studiens syfte i åtanke, att granska de professionellas sätt att se på barns bästa kan göras genom att ses vad som tas för sant och vad som ligger till grund för deras bedömning. Att eftersöka vad den rättsliga diskursen bygger på genom text

och andra diskurser sågs som relevant i förhållande till syftet. De teorier som använts är diskursteori och barndomssociologi. Diskursteorin följde med metoden och de kompletterar varandra. Barndomssociologin framträdde genom inläsning av litteratur kring barn. För att se till barnperspektivet så ansågs den teorin viktigt att använda i analysen i förhållande till studiens syfte och frågeställningar.

Alla domar lästes grundligt från början till slut för att förstå vad de handlade om och hur de är uppbyggda, så kallad närläsning. Sedan började jag arbeta med att koda materialet och försökte se teman som uppträdde i texterna. Under tiden fördes anteckningar i varje dom och jag började anteckna modalitetsmarkörer. De teman och kategorier som framträdde började framträda som diskursen om barns bästa. När jag hade de teman klara för mig så letade jag i texterna upp citat som var framträdande för alla de domar jag hade. Dessa citat är specifika för domarna men generella för de teman som ligger under diskursen. Arbetet med analysbegreppen modalitetsmarkörer, intertextualitet och interdiskursivitet har varit cirkulär och arbetet med dessa har skett parallellt med den tredje analysnivån i modellen - den sociala praktiken. Därför finns analys med stöd i barndomssociologin med i avsnittet "resultat och analys".

6. Resultat och analys

Under resultat och analys ämnar jag att svara på frågeställningen “*På vilket sätt definieras barnets bästa i de granskade domarna?*” samt även studiens syfte. För att göra detta återfinns teman under diskursen “barns bästa”. Inför varje citat ur en dom beskrivs det funna resultat och efter följer en analys av modalitetsmarkörer och en analys med utgångspunkt i barndomssociologi. Under rubriken *intertextualitet och interdiskursivitet* så analyseras de teoretiska begreppen. Under *den sociala praktiken* sker en bredare analys med utgångspunkt i det teoretiska begreppen som omger studien, diskursteori och barndomssociologi.

6.1 “Små Barns Bästa”

Den framträdande diskurs som återfinns i materialet är den om barnets bästa, inom denna diskurs omfattas en rad teman och behov. Även om det inte i någon av de studerade fallen står vad någon professionell anser vara barnets bästa så framgår det, detta genom de framträdande kategorier som återfanns under bearbetningen av empirin. Det som framkommer är en generaliserad bild av vad små barns bästa är, det är rekvisiten i 2 § LVU som är vägledande i hur de professionellas diskurs kring barns bästa ser ut. Diskursen är bred och omfattar flera olika undergrupper. Föräldrarna spelar en central roll i många domar, och om fortsatt boende hos dem är vad som är bäst för barnen. Således blir det vad som utreds i många fall. Nedan följer olika teman som jag fann inom ramen för diskursen.

6.1.1 Barnets behov av skydd

Barn har rätt till skydd enligt bland annat barnkonventionen. Dessa stadgar är ratificerade och även lag i Sverige. Citatet nedan är taget från en av domarna där barnet är åtta månader och inte kan prata för sig själv. Barnet uppges behöva konstant uppsikt och omvårdnad, men detta går inte att tillgodose från vårdnadshavarnas sida. Citatet nedan är från förvaltningsrättens bedömning:

Det är ostridigt i målet att vårdnadshavarna för närvarande inte kan ta hand om N. Förvaltningsrätten konstaterar att ett barn i Ns ålder behöver konstant uppsikt och omvårdnad. Utifrån vad som framkommit i målet, bl.a. hur vårdnadshavarnas destruktiva livsstil gått ut över N, är det klarlagt att hon varit föremål för sådana omsorgsbrister som avses i 2 § LVU. Omsorgsbristerna är av sådan karaktär att de medför en påtaglig risk för att hennes hälsa och utveckling skadas och det finns därmed ett vårdbehov.

(Förvaltningsrätten, Dom 6)

I citatet framkommer det att förvaltningsrätten ser till barnets behov av skydd som en viktig del i vad som är barnets bästa. Även att barnet i fallet är så litet att hon behöver föräldrar som kan ge god omsorg och uppsikt. Förvaltningsrätten gör sanningar i påståendet genom modalitetsmarkörerna; “ostridigt”, “inte kan ta hand om”, “är det klarlagt att...”. Genom dessa beskriver de en absolut

sanning vilket medför att de bestämmer vad barnets behov och bästa är. Barnet kan ses som becoming, de anses sakna förmåga att skapa sin egen verklighet. Dock kan en se att förvaltningsrätten intar ett barnperspektiv där de försöker se till vad som i slutändan kan leda till det bästa för barnet.

I vissa fall så brister den ena föräldern uppenbart och kan ej besörja omsorg för sitt barn. Då ska den andra vårdnadshavaren kliva in och skydda barnet från exempelvis den destruktiva livsstil som den andra föräldern har, nedanstående citat är ett sådant exempel, där ena föräldern saknar föräldraförmåga vid tillfället och den andra föräldern inte förmått att skydda barnet:

*R har rätt till trygghet och stabilitet, vilket han än så länge inte haft. Det är uppenbart att vårdnadshavarna brustit i omsorgen. Pappan har i princip haft ett aktivt missbruk hela R liv och han har lämnat flera positiva prover också under de senaste veckorna. Förhoppningsvis kommer den behandling han nu påbörjat att fungera. Mamman har inte förmått att skydda R och hon har varit medberoende. Mamman har vid den muntliga förhandlingen redovisat en bra inställning till situationen men det är för tidigt.
(Ställföreträdande för barnet, Dom 4)*

Barnet här är rättighetsinnehavare då ställföreträdande uppger vad barnet har rätt till. Barnet uppges inte bara ha ett behov av trygghet och stabilitet utan det är en rättighet som han har. Genom att modern och fadern brustit i avseende så kan de inte tillgodose barnets behov. Det framställs som en absolut sanning och inget som kan bestridas även om det inte uppges vart informationen kommer ifrån. De modalitetsmarkörer som återfinns med hög affinitet är bland annat när de talar om “*har*”, då detta skapar en bild av något som har varit. Detta går inte att ändra på utan är historiskt korrekt i sanningshalt enligt påståendet.

6.1.2 Rätten till sina föräldrar

Barn har rätt till umgänge med sina föräldrar, i fallet nedanför med sina biologiska föräldrar. Detta anses även vara för barnets bästa. I detta fall handlar det inte om att föräldrarna vanvårdat sitt barn, eller haft som intention att inte ta hand om barnet. Föräldrarna brister av andra anledningar. Nämnden i domen påvisar detta genom citatet nedan. I fallet har barnet varit placerat sedan födsel på utredningshem tillsammans med föräldrarna.

*Det har ännu inte skett sådan förändring som borde ske för att det ska vara aktuellt med en placering med föräldrarna. T utvecklas snabbt och föräldrarna har inte följt med utvecklingen. De saknar förmågan att omsätta i handling vad de kan uttrycka i ord. Föräldrarna har inte kapacitet att möta T och de saknar mental grundkapacitet för att nå upp till att sådan god omsorg att det inte utgör påtagliga risker över tid om T vårdades i hemmet. T måste därför vårdas utanför hemmet med kontinuerligt umgänge med sina föräldrar och umgängesstöd.
(Nämnden, Dom 7)*

Nämnden i fråga använder sig av modalitetsmarkörer i olika grader av affinitet. Exempelvis pratar de om “*har ännu inte*” vilket skapar ett osäkert påstående vilket har låg affinitet. När de vidare pratar om

en förändring som "borde" ske så har det en mellanhög affinitet, det finns viss sanning i påståendet. Modalitetsmarkörer med hög affinitet är exempelvis; "De saknar förmåga", "har inte kapacitet", "måste därför". Nämnden pratar om att tillgodose behov i och med att barnet som i fallet är mycket litet utvecklas snabbt, det bästa för barnet kan på så sätt uppfattas som att få sina behov tillgodosedda. De intar ett viktigt barnperspektiv när de talar om de rättigheter som barnet har. Förvaltningsrätten intar en position där de använder den makten de har för att se att barnet utvecklas snabbt och barndomen som ständigt skapande. De pratar om att barnet "måste" vårdas utanför hemmet, men ha kontinuerligt umgänge med sina föräldrar. *Måste* blir en modalitetsmarkör med hög affinitet. De bestämmer att barnet måste bo utanför föräldrahemmet med kontakt med de biologiska föräldrarna. Det kan tolkas som att de ser till barnets rättighet, men även föräldrarnas rätt till sitt barn. Detta visar på att barnets bästa är att ha rätt att träffa sina biologiska föräldrar, även om de inte kan ha det huvudsakliga omsorgsansvaret för barnet. Barnet blir både becoming, samtidigt som de intar ett barnperspektiv när de ser till barnets liv och hälsa. Citatet visar även på att barnet har rätt till en trygg hemmiljö där hen inte risker att fara illa under föräldrarnas omsorg.

Många gånger pratar olika professionella aktörer i domarna om att föräldrar vill sitt barns bästa eller är kärleksfulla. Men att bristerna som finns inte kan avhjälpas, eller som i citatet nedan så leder brister i föräldraskapet till att barnet utsätts för bristande anknytning och andra utvecklingsmässiga förseningar som inte kan ses som förenligt med barnets bästa.

*Förvaltningsrätten betvivlar inte att föräldrarna känner stor kärlek till T och att de agerar utifrån sina förutsättningar vad gäller Ts fysiska- och psykiska omvårdnad. Förvaltningsrätten finner emellertid att T är ett spädbarn och således helt beroende av vuxna för att få sina behov tillgodosedda. Efter sex veckors placering på utredningshem tillsammans med föräldrarna uppvisade T tecken på bristande anknytning. Hon hade svårt att bl.a. fästa blicken, ge svarsleenden och svars ljud. Detta förbättrades när hon placerades i ett familjehem. Mot denna bakgrund och med beaktande av vad som i övrigt framkommit i målet finner förvaltningsrätten att nämnden har gjort sannolikt att föräldrarna i dagsläget inte förmår tillgodose Ts behov av trygghet, känslomässig tillgänglighet och säkerhet. Enligt förvaltningsrätten visar utredningen vidare på att de brister i anknytning som personalen på utredningshemmet har uppmärksammat även har fått följder för T och utgör därmed en påtaglig risk för att Ts hälsa och utveckling skadas.
(Förvaltningsrätten, Dom 7)*

I texten från förvaltningsrättens utsaga så uppvisas hög affinitet i exempelvis; "finner", "uppvisande", "inte förmår", "har fått". Förvaltningsrätten gör antaganden om föräldrarnas förmåga utifrån vad utredningen som nämnden anför. De visar att de inte betvivlar föräldrarnas känslor för sitt barn, men att barnet inte har det bra i omsorgen av sina föräldrar. Det anses i många fall att det görs en positiv utveckling av föräldern eller föräldrarnas förmåga men det betvivlas att utvecklingen har pågått under en tillräckligt lång tid för att föräldern ska kunna ta hand om sitt barn. Barnet ses som en aktör i förhållande till anknytningsbristen, barnet uppvisar något som rätten kan lägga till grund för barnets perspektiv, och genom detta göra en bra bedömning om vad barnperspektivet är i det aktuella fallet.

Genom att se vad barnet gör och beskriva hur detta sett ut och utvecklats kan rätten konstatera att barnet har det bättre efter att barnet placerats i familjehem.

Mamman i fallet beskrivs ha en glädjande och positiv utveckling, påväg åt rätt håll för att ha möjlighet att ta hand om sitt barn. Men att hon inte kan tillgodose barnets behov på grund av rådande situation. Det finns en svårighet att se barnets behov och prioritera dessa över sina egna behov. Fokus ligger således på föräldrarnas förmåga att ta hand om sitt liv, sina rutiner och sina egna känslor istället för att inta barnperspektivet.

Förvaltningsrätten anser däremot, i likhet med nämnden, att det som framkommer om Mammans svårigheter att läsa och prioritera As behov väcker oro när det gäller As känslomässiga utveckling och trygghet. Utredningen visar att Mamman har egna behov och rutiner som är tidskrävande och som ibland leder till att As behov åsidosätts.

...
*Förvaltningsrätten anser att den positiva utvecklingen är glädjande och ifrågasätter inte att den är grundad i en genuin vilja hos Mamman att klara av att tillgodose As behov.
(Förvaltningsrätten, Dom 9)*

I citatet ovan så används en modalitetsmarkör med låg affinitet, *anser*. Förvaltningsrätten instämmer i det som nämnden anför som sanning och förlitar sig på utredningen som sanningen i fallet.

Förvaltningsrätten visar att de ser den goda viljan hos mamman i fallet. De visar dock tidigare att barnet har behov av olika karaktär som modern i fallet inte kan tillgodose. Barnet blir inte en aktör i citatet och fokus ligger på föräldern och hennes förmåga. Barnet blir frånsett i sammanhanget och fokus läggs på moderns förmåga till att vara förälder. Det intas snarare ett föräldraperspektiv där modern blir aktör och barnet blir objekt för moderns tillkortakommanden. Hade barnperspektivet intagits hade tonvikten legat på att prata om barnets behov i främsta rummet och moderns tillkortakommanden i andra hand.

6.1.3 Barnets rätt till att få sina behov tillgodosedda

Barnets bästa när barnet är litet hamnar på en väldigt grundläggande nivå detta innefattar behov av föräldrar som är stabila, kan tillgodose omsorgs- och känslomässiga behov men även att vissa underliggande premisser kan leda till så pass riskfyllda situationer att barnet allvarligt skadas. Att ha svårt att se till behov, vara uppmärksam på vad barnet verkligen behöver och skapa säkerhet för barnet blir framträdande i texterna. Förvaltningsrätten konstaterar följande;

*De har svårt att läsa Ts signaler och följa Ts behov av samspel. När de hamnar i en stressad situation har de stora svårigheter att möta Ts känslomässigt och förmår inte bibehålla fokus på hennes behov. Personalen från utredningshemmet har utifrån vad de har sett, bedömt att föräldrarna har mycket liten förändringspotential, vilket är kopplat till deras respektive funktionsnedsättning. Deras funktionsnedsättningar gjorde även att det uppstod riskfyllda situationer under utredningstiden, exempelvis glömde föräldrarna bort att stötta Ts nacke. Föräldrarna uppvisade vidare under utredningstiden en påtaglig ojämnhet gällande förmågan att stimulera och engagera sig i T. De hänvisade ofta till att T var trött och försökte få henne att somna, även om inte T signalerat att hon var trött. Det var svårt för dem att fånga T intresse och komma på hur de skulle stimulera henne.
(Förvaltningsrätten, Dom 7)*

Förvaltningsrätten använder sig här av vad personalen på utredningshemmet sett, vilket tydliggör att förvaltningsrätten har makten att tolka vad som ska tas för sanning och vilka påståenden som är sanna. Små barns behov kräver en stabil förälder som kan se de grundläggande behov som barnet har. I andra fall kan barnets behov så uppenbart blivit negligerade att barnets bästa är att få sina grundläggande behov tillgodosedda innan någonting annat kommer upp på tapeten. Även här intas barnperspektivet av förvaltningsrätten. De ser till barnets behov, dock genom att se hur föräldrar betett sig. Detta baserat på andras utsagor. När barnperspektivet intas i förhållande till de riktigt små barnen som saknar förmåga att uttrycka sig i tal så måste en se att de grundläggande behoven av trygghet och stabilitet blir barnets bästa och det perspektiv som vuxna bör ha när det gäller arbetet med små barn.

I de fall där barnet behöver vård utanför hemmet så kan det föreligga mer akuta fall, det kan vara i fall där det skett vanvård/ misstänkt vanvård av barnet så blir frågan mer akut och observationer gjorda av utredningshemmet eller jourhemmet (i nedanstående fall) blir väldigt viktiga.

Vid placeringen hade N en gulblek hudnyans och upplevdes som mycket trött. Hon hade även ytterligare symtom som undersökande läkare inte kunde utesluta som abstinens. De kläder som N hade med sig vid placeringen var i fel storlek, smutsiga och till stor del trasiga. N hade även under en tid uppvisat en dålig viktuppgång vilket inte har inte kunnat uteslutas bero på vanvård. Under den tid som N varit placerad har föräldrarna varit svårtillgängliga och har bara sporadiskt haft kontakt med socialtjänsten. Den senaste kontakten socialtjänsten hade med föräldrarna var den xx maj 2019. (Nämnden, Dom 6)

De observationer som gjort hos jourhemmet där barnet placerats visar på en omsorgsbrist och negligerande av föräldrarna i en sådan utsträckning att barnets behov inte tillgodosetts på de mest grundläggande plan. Genom att använda ordet "hade" så skapar nämnden en sanning i påståendet som står oemotstriderligt. "Hade" får en hög affinitet och skapar ett högt sanningsanspråk. Utsagor från jourhemmet tas för sanning och en vet inte vad som ligger till grund för uttalandet eller hur de inhämtats. Förvaltningsrätten talar här om barnet och hur det upplevts, det bygger även på observationer från föreliggande placering och läkarundersökning. Barnet beskrivs som offret som behöver skydd, och hens bästa är något så grundläggande som att inte utsättas för vanvård. Att tala om barnet ses som being eller becoming blir svårt då det intas ett barnperspektiv när förvaltningsrätten ser till vad barnets bästa är. Men barnet är så litet att hen inte kan berätta eller uttrycka, mer än genom viktuppgång och att börja må bättre, vad som är bäst för hen.

6.2 Sammanfattning

Genom domarna kan en utläsa att små barns bästa definieras genom en generaliserad bild över hur barn bör ha det för att ha rätt till sitt bästa. Behov av stabila föräldrar med god omsorgsförmåga, en trygg hemmiljö som kan vara till skydd för sina barn och visa upp trygghet och stabilitet för sina barn är det som kännetecknar barns bästa i den funna diskursen. Uttrycket "barnets bästa" har inte

återfunnits alls i materialet som studeras, men det framkommer för författaren när det förs en tanke kring hur föräldrarna brister i sin omsorg om barnet. Barnet blir ingen självständig aktör, men detta kan ha med att göra att barnet är för litet och i majoriteten av fallen inte lärt sig prata än. Aktörskapet intas i ett barnperspektiv av nämnden samt förvaltningsrätten som ser till barnets behov och vad som blir bäst för barnet. Att inta barnperspektivet blir således att bevaka de rättigheter barnet har i rättssak, oavsett omsorgsbrist hos föräldrarna. De behov som barnet behöver tillgodosedda blir således förvaltningsrättens skyldighet att se efter i rättssak. Barnets bästa blir att få behov tillgodosedda och att få stabilitet i livet.

6.3 Intertextualitet och interdiskursivitet

Det finns en medvetenhet hos mig som författare att det som anförs av nämndens utredning kan ha en viss varians jämfört med det som förvaltningsrätten skriver ut. Även att vissa delar kan ha utelämnats eller beskrivningar tolkats eller ändrats. Jag har valt att bortse från detta i min studie för att kunna granska texterna intertextuellt och interdiskursivt.

Domarna bygger i sig på nämndens utredning - alltså i grunden socialtjänstens utredning. Det är nämnden som är sökande och som har bevisbördan i alla de fall jag granska. De bevis de lägger fram för att den planerade vårdplanen ska antas är socialtjänstens utredning. Det ligger således på nämndens bord att motbevisa de fall där föräldrarna bestrider bifall till ansökan, eller om annan part gör det. De måste ha en solid utredning där de kan påvisa de omsorgsbrister som motiverar till vården utanför det biologiska föräldrahemmet. En kan alltså se det som att socialtjänsten är de som utreder vad barnets bästa är i förhållande till rådande situation och att förvaltningsrätten anammar detta interdiskursivt. Texten bygger på en intertextuell kedja, utredningen som föreligger domen samt vad föräldrarna anger i förhållande till utredningen och vad ställföreträdande säger, men även den praxis i och lagtext som används som stöd för beslutet. Dessa sammanvägt med det som framkommer under de muntliga förhandlingarna är det som ligger till grund till att förvaltningsrätten i alla fall jag tittat på dömt efter nämndens linje, vilket i samtliga fall framgår tydligt är placering för vård utanför hemmet. Det rättsliga sammanhanget domarna ingår i tordes ses som ett sätt att bygga upp ett rättssäkert system där alla parter kommer till tals och får säga sitt.

Interdiskursivt bygger förvaltningsrätten på den diskurs som socialnämnden anför och tolkas utifrån juridiska argument, det vill säga en juridisk diskurs. Diskursen som handlar om barns bästa bygger till största del i domarna på vad nämnden, i tidigare led socialtjänsten, anför som barnets bästa. Detta ger makt till socialtjänsten att påverka vad barnets bästa är diskursivt i domarna. Genom formuleringar från socialtjänsten och socialnämnden så kommer förvaltningsrätten att se nyanser i materialet som de kanske tidigare inte såg.

6.4 Den sociala praktiken

För att genomföra en kritisk diskursanalys i enlighet med Faircloughs tredimensionella modell ska en granska den sociala praktiken. Som tidigare uppgavs så handlar det om att se diskursen i förhållande till ett större sammanhang utanför (i detta fall) rättsväsendet och domstolen. Diskursen om barns bästa ska enligt detta bero på en större omgivande kontext och få en ideologisk innebörd, härigenom barndomssociologi.

Ett litet barn har grundläggande behov som ska tas hänsyn till när beslut ska tas som rör denne. Med detta sagt så kan de själva inte kompensera för omsorgsbrister (avsaknad av mat, dryck eller sätta sig själva i trygghet vid hotfulla situationer) eller själva påkalla dessa till omgivningen. De är helt utelämnade till vuxna i omgivningen att reagera om något inte står rätt till.

Barnet blir inte en självständig aktör i diskursen och ses inte kunna skapa sin egen verklighet. Dock intas ett barnperspektiv i diskursen om barns bästa i domarna och en viss makt tillskrivs barnet då hans bästa är det som ska vara avgörande. Detta då det ser till barnets bästa, i detta fallet rätt att få sina grundläggande behov tillgodosedda för sin överlevnad och känslomässiga stabilitet. Fokuset på barnet som being eller becoming kan ses som i större grad tillämpligt på äldre barn som kan inta en aktivare roll i skapandet av sin egen verklighet. I alla fall där barnen är talföra och kan tala för sig själva. Att se diskursen i ljus av det sjätte kännetecknet av barndomssociologi, att ge barndom ett nytt perspektiv och makt kan ses vara av vikt. Inte minst för att införliva barnperspektivet i det svenska rättsväsendet, men även på andra delar där små barns rättigheter och små barns bästa prövas. Att ge makt till ett litet barn kan ses som svårt, kanske till och med konstigt för vissa men är en realitet som bör finnas, för även små barn har makt och möjlighet att visa vad de vill om någon kunnig studerar beteenden hos små barn.

Den generella bilden av barns bästa som finns skapar viss tillfredsställelse i att barnet ska få sina grundläggande behov tillgodosedda. Dock måste barndom ses som en konstruktion som ständigt omskapas, den saknar den bestämdhet som exempelvis essentialism innebär. Barnen i domarna har föräldrar som brister så gravt i omsorgen att barnet behöver vårdas utanför hemmet. Detta skapar en tanke om barnets status i förhållande till klass, för barn är inte neutrala i förhållande till intersektionella aspekter. Även små barn är aktörer och deras språk talar i förhållande till exempel anknäring, uppvisande av beteende och liknande talar ett tydligt språk om det bara finns någon som kan läsa det. Att ge små barn ett aktörskap och större roll i samhället är av yttersta vikt, för att se dem som aktörer och being istället för becoming och objekt med särskilda behov.

7. Diskussion och slutsats

Nedan diskuteras studiens resultat i förhållande till tidigare forskning och Faircloughs tredje dimension - den sociala praktiken. Även studiens första frågeställning "*Hur beskrivs barnet i domarna?*" och studiens syfte diskuteras och besvaras. Slutligen tar jag upp aspekter som kan vara intressanta för senare studier.

7.1 Diskussion

Studiens huvudresultat blev att små barns bästa blir en generaliserad bild över hur barn bör ha det för att ha rätt till sitt bästa. Det ger en beskrivande bild av små barn som en homogen grupp. Barnets bästa blir att ha rätt till trygghet, omsorg och god utveckling och hälsa. Grundtanken är i sig god och välgrundad, men alla barn har individuella förutsättningar som bör beaktas i individuella fall.

Både Rejmer (2003) och Röbbäck (2012) finner också att barns bästa lätt ses som en generaliserad term av professionella som arbetar med barn i rättsliga sammanhang. Professionella har alltid tolkningsföreträde i frågor gällande barns bästa och den grundläggande bedömningen kan komma från familjerätten eller socialtjänsten som har en del i den rättsliga processen när det gäller barn. Den generaliseringen av barns bästa som görs kan ses i ljuset av den rättsliga kontext de står i. Detta kan dock skapa en motsättning när människors olika synsätt på barns bästa går isär, som det tidigare exemplet med att barns bästa är umgänge med föräldrar, även om hen brister i omsorg. Den rättsliga processen ska säkerställas genom transparens och utifrån vad lagen anför, men i viss mån måste även de individuella faktorer vävas in för att se till att barnets perspektiv verkligen säkerställs. Den varierande åldern i tidigare forskningen visar på att det finns ett synsätt på hur barns bästa bedöms utifrån generella tankar kring vad det är utifrån lagtexten. Det påvisas även i min studie genom den generaliserade bild av små barns bästa som framträder. Singer (2019b) menar att det är det enskilda fallet som ska styra vad barnets bästa är och att det inte finns anledning att definiera det utefter generella tankar om barnets bästa. Om barnets behov av omsorg inte kan tillgodoses av vårdnadshavarna ska barnet få möjlighet att få sina behov tillgodosedda från annat håll. Det bör således gå att se samma resultat gällande små barn och familjehemsplaceringar i alla våra förvaltningsrätter i landet då domarna i stort bygger på lagtext och det är det rättsliga som ska styra. Små barns bästa som en generell bild i behov av omsorg kan härledas tillbaka till 80-talet (Singer, 2019a). Det kan ses som ett cementerat sätt att se på barns bästa, då kliver de som ska bedöma barns bästa från den konstruktivistiska ansatsen om begreppet som konstruerbart. Det blir emellertid inte alls konstruktivistiskt utan mer som essentialistiska. Tankar om barn som aktörer och medskapare av sin barndom fick starkt genomslag i och med barndomssociologins uppkomst, men i fallen med de små barnen verkar detta inte ha nått hela vägen fram. En se hur forskning tar upp barnperspektivet, men en

kan tycka att barnet inte ges tillräckligt utrymme i rättssak. Detta kan bero på att de som arbetar i förvaltningsrätten inte är specialiserade på barn och dessa ärenden, det saknas helt enkelt kunskap om barn, deras behov och deras rättigheter som återfinns i barnkonventionen, vilket är kritik som Barnombudsmannen tog upp redan 2004 (Barnombudsmannen, 2004).

Små barns utsatthet är framträdande och stor. Det har att göra med den utsatta situation barnen befinner sig i. De kan ses som extra utsatta då de inte har möjlighet att göra sin röst hörd, vilket kan leda till att yngre barns bästa förbises i förhållande till sin egen person (Andersson, 2019; Leviner & Lundström, 2017). Små barn kommunicerar, men för att kommunikationen ska förstås så krävs det någon som kan se och förstå barnet (Øvreeide & Erlandsson, 2009). Att tillämpa barnperspektivet för att se vad barnets rättigheter är och vad som är bäst för barnet blir således väldigt viktigt (Hallden, 2007). Att kunna tala för sig och berätta om sin utsatthet kan ses som en skyddsfaktor, då barnet kan påkalla uppmärksamhet mot den rådande situationen och göra att de inte förbises. Vissa av dessa skyddsfaktorer kan verka för att barnet kan, med stöd från samhället, ha det bra i sitt föräldrahem om det sätts in rätt stöd tidigt (Andersson, 2019; Höjer & Johansson, 2013; Walsh, 2017). Genom att säkerställa vilka skyddsfaktorer barnet har i sin omgivning och vilka riskfaktorer som ligger till grund kan hjälp sättas in och stötta upp barnet och familjen. Andersson (2019) menar att barn far illa, även om föräldrar älskar sina barn. Föräldrarna kan vara på god väg att avhjälpa sina omsorgsbrister, även i fall där de inte gör det tas deras kärlek för barnet upp, detta påvisas även i studien. I vissa fall kan det vara svårt att se till både barnens bästa och föräldrarnas rättigheter och att dessa samspelar (Rejmer, 2003; Jacobsen, 2016; Walsh, 2017).

Professionella bör ifrågasätta hur de arbetar med barns bästa och den generaliserade bilden som ges av begreppet (Rejmer, 2003; Röbäck, 2012; Singer, 2019b). Detta kan ge en inverkan på de beslut som fattas av de professionella i maktposition, från ansökan om att vårdplanen nämnden anför, till socialtjänstens egen utredning som ligger till grund för att fallet tas upp rättsligt. De små barnens utsatthet gör att barnperspektivet väldigt viktigt att beakta, då de saknar egen förmåga att tala, vilket Walsh (2017) beskriver Children's court i Australien och deras uppgift delvis vara. Detta skulle kunna hjälpa små barn att få sitt bästa beaktat i större utsträckning även i Sverige och svenska domstolar där fall tas upp som rör barn (i alla åldrar). I dessa childrens courts så återfinns specialister på ämnena som behandlas och alla har med barn att göra. Genom att låta professionella med tränat öga se till barnets bästa så kan trygghet skapas i svårare rättsfall (Andersson, 2019). Detta är ställföreträdarens roll i Svenska domstolar, men framgår inte alltid tydligt vara deras uppgift då de lämnas lite plats i förvaltningsrättens domar sett utifrån föreliggande studiens domar. Från många håll i samhället ropas det efter barndomstolar med specialister på ämnet som kan bedöma barnets bästa på ett sätt som gör att barn i mindre utsträckning riskerar att fara illa (bland annat från <https://www.barnrattsskydd.se/>). Andersson (2019) menar att även spädbarn har olika temperament och är olika, precis som äldre barn

men att yngre barn oftare förbises. Att se till barns bästa kan således bli en fråga om att träffa barnet och se hur barnet fungerar som individ. För detta menar hon att vissa professionella har rätt verktyg, om tid och utrymme ges. För socialt arbete innebär det att se barnet som being istället för becoming även när de är små måste ses som viktigt. Om perspektivet på barndom fortsätter ändras från en transportsträcka till någonting som pågår så kan barns bästa skapas ur ett barns eget perspektiv, på så sätt kan barnperspektivet framkomma (Hallden, 2007). En kan se det som ett utbyte från ett essentialistiskt synsätt till ett mer icke essentialistiskt synsätt där barndom kan omformas och formas i enlighet med barndomsociologi och ett mer konstruktivistiskt synsätt. Barnperspektivet som förvaltningsrätten intar i studien gör att de kan se till barnets bästa, men i vissa fall ses det mer i ljuset av föräldrarnas tillkortakommanden i första hand och barnens bästa i andra hand. Även här kan rätt professioner vara behövliga, och specialutbildad personal inom rättsväsendet kunna skapa högre rättssäkerhet för barn i utsatta situationer (Andersson, 2019).

Genom studien kan en se hur barnet beskrivs som passivt och ett objekt i utredningen. Det kan vara svårt att se till alla i utredningen, men barnet måste ges en aktörsroll och en roll som being i domarna. Det måste ses som viktigt att även små barn är aktörer och skapande av sin barndom och den kultur som föreligger barndomen.

Summan av kardemumman (**slutsatsen**) är att diskursen om barns bästa som produceras av förvaltningsrätten kan ses ha en väldigt generell bild av vad små barns bästa är. Barnet uppfattas och beskrivs delvis som ett objekt i utredningen med behov som alla små barn har istället för en aktör där det kan föreligga individuella behov. Att låta kunskap om små barn, hur deras aktörskap och vara de som står högst upp i ordningen när det talas om dem kan vi belysa hur diskursen ser ut. På så sätt kan de som arbetar med barns bästa ges möjlighet att utmana den rådande diskursen. Jag kan se att det finns en kunskapslucka i forskning kring små barn och hur deras bästa ska beaktas. Perspektivet ses i ljuset oftare hos äldre barn som kan göra sin egen röst hörda. Den verbala kommunikationen blir väldigt viktig i sammanhanget. Det är svårt att forska på utsatta barn ur ett forskningsetiskt perspektiv då det kan vara svårt för dem att förstå varför det som sker sker. Den utsatta grupp det handlar om kan göra det svårt att försvara etiskt. Vi vill skydda barn som en särskilt utsatt grupp i samhället. Barnperspektivet finns och tas genomgående upp i domarna och finns närvarande, dock utan att ta barnets perspektiv till hänsyn i en större utsträckning. Om båda perspektiven fick samspela mer när det gäller små barn så kunde en fruktbar dynamik skapas i rätten där de ser till det lilla barnet som en aktör och skapande av sitt liv. Barns bästa kan ses ha en viss essentialistisk syn där tankar kring vad små barns bästa är skapas ur ett väldigt generellt synsätt, trots medvetenheten om att detta inte alltid är fruktbart ur forskningens perspektiv.

7.2 Vidare forskning

Studien undersöker hur diskursen kring barns bästa ser ut i domar från förvaltningsrätten där det dömts på nämndens linje i fall rörande omsorgsbrist. För att få en helhetsbild av barnets bästa i förvaltningsrätten kan en studera skillnader i diskursen när det valts att inte dömas på nämndens linje. Alltså när nämndens ansökan getts avslag. Det skulle ge en möjlighet att bredda synen på makten som förvaltningsrätten har jämfört nämnden när de inte antar nämndens diskurs om barns bästa.

Ytterligare en aspekt att bedriva forskning kring är hur diskursen kring barns bästa skiljer sig åt när det är skillnad på barnets ålder, om den stigande möjligheten för barnet att göra sig hört ändrar hur de professionella ser på barnets bästa.

Referenser

- Andersson, Gunvor (2019): Om yngre barn i socialt arbete. I: Höjer, Ingrid, Sallnäs, Marie & Sjöblom, Yvonne (red.) (2012). *När samhället träder in: barn, föräldrar och social barnvård*. (1. uppl.) Lund: Studentlitteratur
- Archard, D & Skivenes, M. (2009). Balancing a Child's Best Interests and a Child's Views. *The International Journal of Children's Rights*, volym 17(1), 1-21, doi: 10.1163/157181808X358276
- Barnombudsmannen. (2004). *Älskar, älskar inte, Om barns och ungas nära relationer, Barnombudsmannens Årsrapport 2004*. Hämtad 27 april, 2020 från <https://www.barnombudsmannen.se/globalassets/systemimporter/publikationer2/alskar-alskar-inte.pdf>
- Barnombudsmannen. (2014). *Barnets rätt att få sitt bästa satt i främsta rummet*. Hämtad 7 april, 2020, från Barnombudsmannen, <https://www.barnombudsmannen.se/globalassets/dokument-for-nedladdning/publikationer/almanna-kommentarer/ak-14-barnets-ratt-att-fa-sitt-basta-satt-i-framsta-rummet.pdf>
- Barnombudsmannen. (2018). *Prövning av barns bästa*. Hämtad 15 mars, 2020 från Barnombudsmannen, https://www.barnombudsmannen.se/globalassets/dokument-for-nedladdning/publikationer/proning-av-barnets-basta---slutversion-25-september-2018_ksf_2.pdf
- Barnombudsmannen. (2018). *Prövning av barns bästa - ett stödmaterial för beslutsfattare och tjänstepersoner*. Hämtad 15 mars, 2020 från Barnombudsmannen, https://www.barnombudsmannen.se/globalassets/dokument-for-nedladdning/publikationer/proning-av-barnets-basta---slutversion-25-september-2018_ksf_2.pdf
- Boréus, K. & Brylla Seiler, C. (2018). Kritisk diskursanalys. I Boréus, K. & Bergström, G. (red.), *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. (s. 305-354) (4. uppl.). Lund: Studentlitteratur.

- Boréus, K. & Bergström, G. (2018). Tre diskursanalytiska inriktningar. I Boréus, K. & Bergström, G. (red.), *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. (s.253-301) (4. uppl.). Lund: Studentlitteratur.
- Boréus, K & Kohl, S. (2018) Innehållsanalys. I Boréus, K. & Bergström, G. (red.), *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. (s. 49-89) (4. uppl.). Lund: Studentlitteratur.
- Billquist, L., & Johnsson, L. (2007). *Sociala akter som empiri. Om möjligheter och svårigheter med att använda socialarbetares dokumentation i forskningssyfte*. Socialvetenskaplig tidskrift, 14 (1), 4-19.
- Bryman, Alan (2018): *Samhällsvetenskapliga metoder*. (3. uppl.) Stockholm: Liber
- Halldén, Gunilla (2007): Barndomssociologi och möjligheten av ett psykosocialt perspektiv. I: Halldén, Gunilla (red.) (2007). *Den moderna barndomen och barns vardagsliv*. Stockholm: Carlsson
- Halldén, Gunilla (2003) *Barnperspektiv som ideologiskt eller metodologiskt begrepp. Tema Barn, Linköpings universitet*. Pedagogisk Forskning i Sverige, årg. 8, nr 1–2, s 12–23.
- Höjer, I. & Johansson, H. (2013). Skolans betydelse för livschanser och motståndskraft hos barn och unga placerade i familjehem eller HVB-hem. *European Journal of Social Work*, volym 16(1) , 22-36 doi:10.1080/13691457.2012.722984
- Jämställdhetsmyndigheten. (2020). *Arbete pågår - en barnrättslig analys*. Hämtad 15 april, 2020, från Jämställdhetsmyndigheten, <https://www.jamstalldhetsmyndigheten.se/files/2020/01/Arbete-p%c3%a5g%c3%a5r-En-barn-%c3%a4ttslig-analys-2.pdf>
- Leviner, P & Lundström, T (red.) (2017): *Tvångsvård av barn och unga: rättigheter, utmaningar och gränzoner*. (1. uppl.) Stockholm: Wolters Kluwer

Prop. 1989/90:28. *om vård i vissa fall av barn och ungdomar*. Från

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/motion/med-anledning-av-prop-1989-028-om-var-d-i-vissa_GD02So8

Prop. 2002/03:53. *Stärkt skydd för barn i utsatta situationer m.m.* Från

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/proposition/starkt-skydd-for-barn-i-utatta-situationer-mm_GO0353

Prop. 2013/13:10. *Stärkt skydd för barn och unga*. Från

<https://www.regeringen.se/contentassets/f7e82abb03ed47489a5d2541a436fa2e/starkt-stod-oc-skydd-for-barn-och-unga-prop.-20121310>

Rejmer, A. (2003). *Vårdnadstvister: en rättsociologisk studie av tingsrätts funktion vid handläggning av vårdnadskonflikter med utgångspunkt från barnets bästa*.

(Doktorsavhandling, Lunds universitet Department of Sociology of Law)

Röbäck, K. (2012). *Barns röster i vårdnadstvister: om verkställighet och professionellas 53*

riskbedömningar. (Doktorsavhandling, Göteborgs universitet, Institutionen för socialt arbete)

Schiratzki, J. (2019). *Barnrättens grunder*. (7. uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Singer, A. (2019b). *Barnets bästa: om barns rättsliga ställning i familj och samhälle*. (7. uppl.). Stockholm: Norstedts Juridik.

Singer, A. (2019a). *Barns rätt*. (1. uppl.). Uppsala: Iustus.

Socialstyrelsen. (2017). *Barnets rättigheter*. Hämtad 15 mars, 2020, från Kunskapsguiden,

<https://www.kunskapsguiden.se/barn-och-unga/Teman/Yrkesintroduktion-for-socialtjanstens-arn-och-ungdomsvard/Sidor/Barnets-r%C3%A4ttigheter.aspx>

SFS 1949:105. *Tryckfrihetsförordningen*. Från

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/tryckfrihesforordning-1949105_sfs-1949-105

SFS 1949:381. *Föräldrabalk*. Från <https://lagen.nu/1949:381>

SFS 1990:52 *Lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga*. Från

<https://lagen.nu/1990:52>

SFS 2001:453. *Socialtjänstlagen*. Från

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/socialtjanstlag-2001453_sfs-2001-453

SFS 2001:937. *Socialtjänstförordningen*. Från

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/socialtjanstforordning-2001937_sfs-2001-937

Socialstyrelsen. (2015). *Bedöma barns mognad för delaktighet*. Hämtad den 15 mars, 2020

från Socialstyrelsen,

<https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/kunskapsstod/2015-12-22.pdf>

Socialstyrelsen. (2019). *Barns utveckling - en sammanfattning*. Hämtad 15 mars, 2020 från

Kunskapsguiden,

<https://www.kunskapsguiden.se/barn-och-unga/Teman/Mognadsbedomning-for-barns-delaktighet/Sidor/Barns-utveckling-%E2%80%93-en-sammanfattning.aspx>

Socialstyrelsen. (2017). *Barnets rättigheter*. Hämtad 15 mars, 2020, från Kunskapsguiden,

<https://www.kunskapsguiden.se/barn-och-unga/Teman/Yrkesintroduktion-for-socialtjanstens-arn-och-ungdomsvard/Sidor/Barnets-r%C3%A4ttigheter.aspx>

Sjöshult, F (2020, 9 mars). Fosterammans rädsla innan flickan hittades död. *Expressen*.

Hämtad från

<https://www.expressen.se/kronikorer/fredrik-sjoshult/fostermammans-radsla-innan-flickan-hittades-dod/>

Unicef. (u.å). *Vad innebär det att ratificera barnkonventionen?* Hämtad 15 mars, 2020, från

Unicef <https://unicef.se/fragor/vad-innebar-det-att-ratificera-barnkonventionen>

Øvreeide, H. (2010). *Samtal med barn: metodiska samtal med barn i svåra livssituationer*. (3. uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Vetenskapsrådet (2002). Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning. Hämtad 13 april 2020 från <http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf>

Walsh, T. (2017). Balancing rights in child protection law. *Australian Journal of Family Law*, volym (31), 47-72.

Winther Jørgensen, Marianne & Phillips, Louise (2000): *Diskursanalys som teori och metod*. Lund: Studentlitteratur